

به مناسبت سی و دومین سالگرد تأسیس کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن
و بمناسبت سی و یکمین سالگرد شهادت چهار ستاره درخشان آسمان ترکمن؛

توماج، مختوم، واحدی و جرجانی

تهیه و تنظیم: آگلی

بهمن 1388

فوریه 2011

نگاهی کوتاه به سیر جنبش خلق ترکمن در آستانه قیام

در دهه هفتاد قرن گذشته، در اوج تشدید جنگ سرد بین دو قطب امپریالیسم و کمونیسم برای سرکوبی مبارزات آزادیبخش خلقهای منطقه، رژیم منفور پهلوی نقش ژاندارم منطقه را ایفا نمود. در نتیجه افزایش نفت در بازارهای جهانی، رژیمهای استعمارگر از یکسو در راستای حفظ "جزیره ثبات" (ایران)، از سوی دیگر برای سرکوبی مبارزات مسلحانه خلقهای ایران علیه رژیم دیکتاتوری محمدرضاشاهی، بشدت از وی و رژیم منفورش حمایت میکردند.

شاه در راستای تثبیت رژیم دیکتاتوری خویش در 23 مهر 1350 جشنهای 2500 را برپا نمود، کار بجای کشاند که حتی بر سر زنش تاج شاهی نهاده وی شهبانو ملقب ساخت و تاریخ ایران را به تقویمی ساختگی و موهوم 2500 ساله برگرداند. عوامل درباری به محمدرضا شاه همانند رهبر حزب فاشیست آلمان عنوان "خداشاه- وطن" را اعطا نموده وی را "خدایگان"، ظل الله نامیدند و شعار "چه فرمان شاه، چه فرمان یزدان" را تبلیغ و ترویج کردند. مأموران جنایت پیشه ساواک نیز دمی از شکار مبارزان راستین، این فرزندان برومند خلق نمی آسودند. مبارزات آزادیبخش سراسری در سرزمین ترکمن نیز با سرعت تمام گسترش می یافت. در اواخر سال 1340 گروهی از معلمان و دانش آموزان ترکمن اقدام به تأسیس کتابخانه ای موسوم به "تورکمن یاشلار کتابخاناسی" (کتابخانه جوانان ترکمن) نمودند اما مأمورین و خبرچین های ساواک مانع از تداوم کار آنها شد. گروه ناچار کار خود را تحت پوشش "گروه سپاه صلح آمریکا" که به تازگی در گنبدقابوس فعالیتهايش را علیه تأثیر اتحاد شوروی در منطقه مرزی گسترش داده بود ادامه داد. سرپرست "گروه" شخصی بود بنام بارکلی مور که تحصیلاتش را در کالج مذهبی به پایان رسانده، برای کار به ایران اعزام شده بود. مور در گنبدقابوس اولین کتابخانه بزرگ شهر را براه انداخت.

در دانشگاههای سراسر کشور موج مبارزه علیه رژیم ستمشاهی روز بروز موج میگرفت. دانشجویان ترکمن در آگاه سازی توده های ترکمن بشدت فعال بودند. در سال 1350 مجسمه شاه توسط چریکهای فدائی خلق در چندین شهر کشور منجمله در شهر گنبدقابوس منفجر شد. ساواک رژیم از جنبش روبه افزون نارضایتی در بین دانشجویان ترکمن آگاه بود و کنترل دانشجویان و ارتباط آنها به ترکمنصحرا را تشدید بخشید و نیز نامه های ارسالی آنها بدوستان شان را باز میکرد و می خواند. در ادامه این کار در سال 1350 ساواک متوجه می شود که گروهی موسوم به "کانون فرهنگی" در حال شکل گیری است. در نتیجه حدود بیست نفر از فعالین گروه دستگیر و در زندانهای گرگان و ساری تحت شکنجه قرار میگیرند.

رژیم که مست غرور و نخوت ناشی از ضربات مهلک به مبارزین آزادی خلق زده بود، در سال 1354 سیاست دو حزبی اش را برچیده بجای آن سیستم تک حزبی را اعلام نمود. شاه می گفت: "هر کس عضو حزب رستاخیز نباشد و ما را قبول نداشته باشد پاسپورتش را بگیرد و از کشور برود."

در سال 1356 موج مبارزات علیه رژیم دیکتاتوری شاه شدت گرفت و سال بعد اعتصابات سراسری حکومت را فلج کرد. در خیابانهای شهر گنبدقابوس، آق قالا و بندر ترکمن هر روز تظاهراتی علیه رژیم انجام میگرفت و ترکمنها با شعار "اولوم بولسون شاهه" (مرگ بر شاه) کین و نفرت خویش را علیه رژیم پهلوی که پنجاه سال آنها را تحت بدترین شرایط قرار داده بود ابراز میکردند. چرا که رضاه شاه در سال 1303 با اعزام لشکر، سرزمین ترکمن را موج خون ساخت، اداره املاک رضاشاه اکثر زمین های مزروعی ترکمنها را غصب نمود و بعد از سقوطش آنها به فرزندان و اگذار نمود. رژیم شاه نیز اعزام سگ زنجیری اش موسوم به تیمسار مزین بر سراسر صحرا حکم میراند. این بود که بازگرفتن زمینهای غصبی و زنده کردن فرهنگ و زبان ملی شعارهای اصلی شرکت کنندگان ترکمن در جنبش بهمن ماه بود. در جنبش عظیم 8 بهمن سال 57 ترکمنها این شعارها را بر روی پلاکاردها و پارچه های بزرگ نوشته با خود حمل میکردند:

"ظلم ادیان قاتحورلاری کوزکوندن کسمک گره ک،

الدن گیدن یرلری غایتادان آلماق گره ک.

اوقوو گره ک حاظ گره ک، تورکمنچه مکتب گره ک.

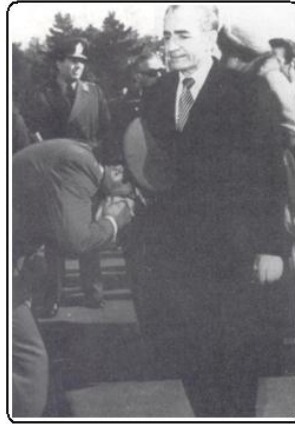
یا اولرین، یا آلرین، آخری خودمختار بولارین.

یر اکینچلنگکی، دریا بالیقچیلانگکی."

(ریشه ظالمان خونخوار را باید کند- زمین های غصبی را پس گرفت- مدرسه و مکتب به ترکمنی میخواستیم- یا میگیریم یا می میریم در نهایت

خودمختاری را- زمین از آن دهقان و دریا از آن صیادان است."

در شهر گنبدقابوس تظاهرات مردم ترکمن و غیرترکمن جداگانه انجام میگرفت، زیرا غیرترکمنهای معتقد به روحانیت شیعه منجمله خمینی با شعارهایی که از طرف ترکمنها مطرح میشد را قبول نمیکردند.

در نتیجه مبارزات قهرمانانه مردم ایران، شاه با چشمانی گریان در 16 دی سال 1357 به بهانه معالجه از کشور در رفت.

در ماههای دی و بهمن سال 58 در گنبدقابوس، بندرترکمن، آق قالا و کومیش تپه تظاهرات ضد رژیم به اوج خود رسید. برخی از روحانیون طرفدار "قانون اساسی" رژیم شاه بر علیه جوانانی که در تظاهرات شرکت میکردند دست به دسیسه زده چماقداران خویش را جهت سرکوبی انقلابیون گسیل میداشتند. هم اینان بودند که در فردای پیروزی انقلاب، به پیشواز خمینی رفته علیه "کانون" و "ستاد: به دسیسه چینی پرداختند. دانشجویان شهر بندرترکمن در راستای افشاگری رژیم شاه در دی ماه نمایشگاه بزرگ کتاب را براه انداختند. کتاب هایی که عمدتاً مضامین چپ را داشت. کمیته انقلابی متشکل از جوانان انقلابی شهر در سرمای زمستان تدارک رساندن سوخت منازل را بعهده گرفته در هر گامی در کنار خلق خویش حرکت میکردند. گام مهم و انقلابی جوانان بندرترکمن بازپسگیری زمینهایی بود که توسط فنودال منطقه **منوچهر طانی و نیز توسط هوشنگ و علیجان محبتی** غصب شده بود. در نتیجه تیراندازی عوامل ساواک و مأمورین سرکوب ژاندارمری چندین تن از دهقانان ترکمن بخاک و خون کشیده شده تعدادی نیز دستگیر می شوند. در سازماندهی این حرکات دانشجویی دانشگاه تبریز شهید جلیل آزادی نقش ارزنده ای ایفا کرد. عوامل رژیم اسلامی که وی را از قبل شناسایی کرده بودند در روزهای اول جنگ تحمیلی گنبد در 6 فروردین سال 58 وی را بهنگام اسارت و بدون هیچ محاکمه ای در پادگان نوده تیرباران می کنند.

واقعه خونین 20 بهمن گنبدقابوس

گنبدقاوس - دیروز هزاران نفرکه ظاهری روستایی داشتند به پشتیبانی از قانون اساسی به گنبدقاوس حمله کردند و این شهر را به آتش و خون کشیدند. این گروه که به انواع سلاح های سرد و گرم مجهز بودند در حالیکه به طرفداری از قانون اساسی شعار میدادند، پانزده گلوله و ضربات چاقو شسته های مغازه ها و خانه های مسیر خود را درهم شکستند و با حمله به پکه گرنابه زنانه و وارد آوردن خساراتی، سبب وحشت مردم شدند.	این گروه آنگاه وارد چند خانه مسکونی شدند و بافلرت اموال این خانه ها، متارز را به آتش کشیدند. آنها همچنین تعدادی انوسل را آتش زدند و سپس بسوی مردم شلیک کردند که در نتیجه مرد ۵۰ سالهای بنام حسین طابنده حیدری به شهادت رسید و ۱۱ نفر مجروح شدند
--	---

شهبه دیگر
گنبد کاووس - یکی از مجروحین درگیری های خونین گنبد کاووس صبح امروز در بیمارستان ترکمن گنبد کاووس آشفته شدند. گزارشی های رسیده از گنبد کاووس چندین فر حال حمله پاسداران قانون اساسی و ۲۰ ساله بود. بحال اضا اندامند

روزنامه اطلاعات 21 بهمن 1357

دست نشانندگان محلی شاه، عوامل ساواک، فرماندهان ژاندارمری و پادگان گنبدقاپوس سروان بابانی و سرهنگ دیده ور برای ضربه زدن به قیام روزافزون ترکمنها دست به توطئه ای ناجوانمردانه می زنند. آنان از نفوذ روحانیان درباری نظیر آنه قلیچ آخوند نقشبندی که در کودتای 28 مرداد سال 1332 نیز نشان همایونی دریافت کرده بود، در بین ترکمنها استفاده کردند. بنا به فتوای وی افراد ساده را از روستاهای ترکمنصحرا به این بهانه که فارسها، ترکمنها را مورد آزار قرار میدهند به شهر آورده تظاهراتی برای آنها می اندازند که در نتیجه چندین نفر کشته و زخمی می شوند و این عمل سبب تشدید کینه و نفرت در میان ساکنین شهر بویژه آذری ها و ترکمنها را دامن می زند. در این واقعه ساواک برخی از عوامل خویش را ملبس به لباس ترکمنی کرده در برافروزی این توطئه شوم نقش اساسی برعهده گرفت. ولی این اقدامات مذبحخانه کمکی به رژیم در حال سقوط رژیم نکرد و رژیم پهلوی در نتیجه قیام مردمی فروپاشید.

چگونگی تشکیل کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن

در نتیجه اختناق رژیم ستمشاهی ترکمنها نتوانستند حزب یا سازمان سیاسی خویش را تشکیل داده جنبش اعتراضی خویش را از آن کانال و جریان تداوم و تعمیق بخشند. این کمبود و خلاء تأثیر بزرگی در سیر مبارزات داشت. تنها دانشجویان ترکمن بود که پیشگام جنبش بوده، پرچم رهانی خلق خویش را برافراشتند. معلمان انقلابی نیز بتدریج به صف جنبش پیوسته، با اعتصاب و عدم شرکت در کلاس به دانش آموزان درس پایداری و مقاومت را می آموختند. توده وسیع مردم هنوز بر این باور بودند که رژیم شاه را کسی نمی تواند ساقط نماید. دانشجویان ترکمن که در شهرهای مختلف ایران تحصیل میکردند با جنبش چریکهای فدایی خلق آشنا شده، به این جریان تمایل و سمپاتی نشان میدادند. تجربیات مبارزه سالهای سی، شکست حزب توده و دستگیری بسیاری از فعالین این حزب در ترکمنصحرا و تبلیغ مبنی بر اینکه این حزب دیگر کارآیی سیاسی خود را از دست داده، سبب تمایل بیشتر نیروهای جوان ترکمن به جنبش چریکی بود.

برای اولین بار دانشجویان ترکمن گروهی موسوم به "فدانیان ترکمن" را تشکیل داده در بهمن 1357 در پارک ملی گنبدقاپوس نمایشگاه عکس و کتاب را براه انداختند که با استقبال بی نظیری روبرو گشت

گروهی دیگر از فعالین ترکمن حرکتی مستقلانه را با اهداف بازسازی هویت فرهنگی آغاز کردند و نام جریان خویش را "کانون فرهنگی" اعلام نمودند. اما سیر سریع وقایع سیاسی در سراسر ایران به مبارزات ترکمنها نیز بشدت تأثیر می گذاشت. در این مقطع گروهی از انقلابیون ترکمن خواهان اضافه نمودن واژه "سیاسی" به کانون شده و از پس در تاریخ 26 بهمن 1357 "کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن" رسماً تشکیل خویش را اعلام نمود. بعضی از فعالین به مسئله اعتراض کرده میگفتند که مسائل سیاسی را مجزا از فعالیتهای فرهنگی پیش برده، در راستای مسائل سیاسی بایستی حزب یا جریان دیگری را تشکیل داد، اما آنان در اقلیت قرار داشتند. افرادی که سازمان چریکهای فدایی بمنظور ارتباط با انقلابیون ترکمن به منطقه می فرستاد، نیز مخالف تشکیل یک حزب یا جریان سیاسی مستقل بودند. بدین ترتیب باردیگر درحالیکه همه شرایط برای اعلان یک جریان سیاسی مستقل بوجود آمده بود، ترکمنها نتوانستند زیر یک پرچم واحد سیاسی گرد آیند و سچفخا (سازمان چریکهای فدایی خلق) بر تمامی عرصه های سیاسی تورکمنها حاکم شد. گروه موسوم به "فدانیان ترکمن" بعدها بعنوان "پیشگام" فعالیت خویش را ادامه دادند.

بعداز سقوط رژیم پهلوی "کمیته امام" کنترل امنیت شهرها را بعهده میگيرد. در کمیته های امام شهرهای گنبدقاپوس و بندر ترکمن به ترکمنها راه داده نمیشد و خواسته های ملی، سیاسی و فرهنگی آنان نادیده گرفته میشود. در بوجود آمدن این مسئله عامل سنی بودن ترکمنها و نیز در رهبری قرار گرفتن شیعیان نقش مهمی داشت. اعضای کمیته امام ادعا میکردند که "مگر ترکمنها چقدر در انقلاب سهیم بودند که حالا اینقدر خواسته مطرح میکنند."

روحانی ترکمن آنه قلیچ آخوند نقشبندی سریعاً خودش را به بیت امام خمینی رسانیده، با وی بیعت کرده، انقلابیون ترکمن را افرادی ضدانقلابی که ربطی به ملت ترکمن ندارد معرفی میکند. او و دیگر روحانیون طرفدار رژیم جدید بشدت مخالف مسلح شدن مردم ترکمن شده، سلاح و مهماتی را پس از تسخیر پادگان گنبد بدست مردم افتاده بود را تحویل کمیته امام داده و یا برای این منظور فتاوی صادر میکردند.

بازپسگیری زمینهای غصبی

از همان ابتدای پیروزی قیام، انقلابیون ترکمن، زمینهای غصبی از چنگال فنودالها و عوامل رژیم سلطنتی باز پس گرفته بصورت شورائی بین روستائیان تقسیم میکنند. فنودالها نیز مقاومت کرده با انواع دسانس به توطئه چینی دست می یازیدند. بمنظور پیشبرد هماهنگ و سریع کارها انقلابیون ترکمن مرکزی بنام "ستاد مرکزی شوراها ترکمنصحررا" را بوجود آوردند. بدین ترتیب بهمراه فعالیتها سیاسی و رشد آگاهیهای ملی، مسئله بازپسگیری زمینهای غصبی و کشت شورائی در صدر برنامه انقلابیون ترکمن قرار گرفت.

بنای فرمانداری گنبد که به ساختمان "ستاد" مبدل شده بود.

نفوذ و اعتبار "کانون" و "ستاد" در بین ترکمنها روز بروز زیاد میشد. مردم هرگونه مشکل خویش را با ستاد در میان میگذاشتند و به آن بدید خانه حکومت خویش می نگریسته، فعالین ستاد را نمایندگان واقعی خویش می دانستند. در واقع در شهر گنبد حاکمیت دوگانه بوجود آمده بود. عوامل رژیم اسلامی از قبیل آنه قلیچ آخوند، داماد وی عطاجان آخون قوجغی و نیز عبدالحلیم عادل صفرزاده، مأمی هلاکو، آنه کوسه غراوی... برای خنثی کردن تأثیر ستاد و کانون، جمعیتی بنام "کانون اسلامی فرهنگی" بوجود آوردند که البته نتوانست نفوذ و اعتباری در میان ترکمنها کسب کنند.

واقعه 19 اسفند بندر ترکمن (تغییر نام شهر)

درخواست های ترکمن ها

بندر ترکمن (بندر شاه سابق) - بانزدمهزار ترکمن ملی اجتماعی خواهان خودمختاری شدند	تدریس زبان ترکمنی در مدارس ، تغییر نام بندر شاه به بندر ترکمن ، ایجاد شورای انقلابیون ، انتخاب روسای ادارات بانظرشورای انقلاب و خود مختاری برای ترکمنستان از جمله خواستههای آنان است .
ترکمنها بدنیال اجتماع خود، در خیابانهای شهر دست به راهپیمایی زدند و در پایان خواستههای خود را طی قلمنامهای اعلام کردند .	ترکمن ها همچنین خواست های مردم کردستان را تأیید کردند .

در تاریخ 19 اسفند 1357 در حدود 30 هزار نفر از مردم شهر بندرشاه (بندر ترکمن) برای تغییر نام این شهر به بندر ترکمن دست به راهپیمایی و تظاهرات مسالمت آمیز می زدند. بعد از ظهر شنبه 19 اسفند تابلوی شهر به پانین کشیده شده و بجای آن تابلوی با عنوان "بندر ترکمن" نصب می شود.

مأمورین مسلح کمیته امام از جمله حسن صفانیان و آقامعلی نجفلی بسوی تظاهرکنندگان آتش می گشایند. روحانی شیعه شهر، بحرالعلوم که از عوامل رژیم شاهی بود با سخنرانی خود به تحریکات دامن میزند. فنودالهایی چون منوچهر طانی و برادران هوشنگ و علیجان محبتی نیز در این هجوم دخیل بودند. ترکمنها وقتی به نقش اینان در اغتشاشات آگاه می شوند، مغازه و اموال آنان را به آتش می کشند. تیراندازی تا غروب ادامه می یابد ولی آنان نتوانستند تزلزلی در اراده جزم مردم ترکمن بوجود بیاورند. در این تیراندازی ها 3 نفر کشته و 14 نفر مجروح میگردند.

افراد کمیته اسلامی ترکمن قلا «بندرشاه سابق»

۱۶ مبارز را کشته و مجروح کردند.

دربیر راهپیمایی عظیم ۳۰۰۰۰ نفری ترکمن ها جهت طرح خواسته های به حق خود در روز ۱۹ اسفند برخوردی بین ترکمنها و افراد کمیته اسلامی رخ داد. در این درگیری سه نفر کشته و ۱۳ نفر مجروح شدند. حال سه نفر از زخمیها نیز وخیم است. بدنبال این حادثه از سوی کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن دعوتی برای یک راهپیمایی در روز ۲۰/۱۲/۵۷ در گنبد کاووس (سابق) بعمل آمد. در این راهپیمایی عظیم ۶۰۰۰ نفر شرکت کردند. برخورد ضد انقلابی افراد مسلح کمیته اسلامی با مردم بی دفاع در ترکمن قلا رابندت محکوم گردید و خواستار شناسائی و محاکمه عاملان جنایت شدند. همچنین در تمام ادارات و مراکز آموزشی و

بازار گنبد تعطیل عمومی بمدت یک هفته اعلام شد. در جریان راهپیمایی مسالمت آمیز، یک هواپیمای هانتوم به پرواز در آمد که موجب وحشت گروهی از مردم شد. نیروهای متروقی غیر ترکمن گنبد، "ترکمن قلا" و "آق قلا" بستنبانی کامل خود را از خواسته های بحق خلق ترکمن اعلام داشتند. همچنین نظامیان انقلابی ترکمن خواستار ایجاد ارتش خلقی شدند و اعلام داشتند که فقط حاضرند در ترکمن صحرا خدمت کنند. حصن و اعتراضی در "آق قلا" (پهلوی دژ سابق) و گوموش دجه (گمشان سابق)؛ هزاران نفر از ترکمنهای "آق قلا" برای اعتراض به برخورد ضد انقلابی ترکمن قلا دست به حصن زدند و خواهان رسیدگی فوری به وقایع ترکمن قلا شدند. خلق ترکمن گوموش دجه نیز حمله افراد مسلح کمیته اسلامی ترکمن قلابه ترکمنهای بی دفاع را قاطعانه محکوم کرد. ضمن در آق قلا و گوموش دجه سلاحهای موجود به نفع خلق زحمتکش ترکمن مصادره شد.

روزنامه کار، شماره 2 بتاريخ 24 اسفند 1357

تورکمنها خواسته های خویش به این ترتیب بیان می کنند:

1. برای برپائی ایرانی دموکراتیک مردم ترکمن اتحاد خویش را با سایر مبارزین اعلام میکند؛
2. خلق ترکمن نفرت خویش را از عوامل تفرقه انداز و نیروهای وابسته به امپریالیسم ابراز میدارد؛
3. خلق ترکمن خواهان حق تعیین سرنوشت خویش بدست خود بوده، مخالف تمامی سیاستهای ظالمانه اقتصادی، سیاسی و فرهنگی می باشد
4. تورکمنها خواهان تدریس و تحصیل به زبان مادری خویش اند؛
5. امنیت منطقه در اختیار ترکمنها قرار گرفته و به این منظور به آنها اجازه دخالت مستقیم و دموکراتیک در امور کشور و اگذار شود؛
6. لغو تمامی دیون دهقانان به دولت؛
7. استرداد اموال غصبی به زحمتکشان ترکمن.

سه شنبه ۲۲ اسفند ماه ۱۳۵۷

نام «بندرشاه» تغییر کرد

بندر ترکمن (بندرشاه) - خبرنگار اطلاعات
در جلسه ای که در محل کمیته انقلاب بندرشاه با حضور آیت اله امیدی نماینده امام خمینی در مازندران، آیت اله مرزیه، نماینده تراکمه و گروهی از علما تشکیل شد تغییر نام این شهر به بندر ترکمن، به تصویب رسید.

بیش از ۶ هزار ترکمن از هفت قلمه (پهلوی دژ) به منظور پشتیبانی از تراکمه بندر ترکمن وارد این شهر شدند و در خیابانها به راه پیمایی پرداختند.

این عده ضمن اجتماع در مقابل شهرداری از انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی، دولت مازوگن و خواسته های ۱۲ گانه تراکمه حمایت کردند.

روزنامه اطلاعات 22 اسفند 57

در اجتماع ۵۰ هزار نفری بندر اسلام و
آمنید گاووس

دوشنبه ۲۱ اسفند ماه
۱۳۵۷ - شماره ۱۵۸۰۶

خواست‌های ترکمن‌ها اعلام شد

بندر اسلام (بندر شاه) - مابان اصلی درگیری‌ها
خبرنگار اطلاعات
دیروز در بی وقایع بندر
اسلام (بندر شاه) بیست‌هزار
نفر از تراکمه این شهروستان
های اطراف آن‌ها یک‌گروه‌های
خواست‌های ۱۳ گانه خود را
اعلام کردند.

جزئیات برخورد

بکن از رهبران تراکمه که
در این اجتماع شرکت‌داشتند
در گنگویی باخبرنگار ماطهار
داشتند:

انگیزه اصلی و واقعی‌حاشیه
روز شنبه در بندر ترکمن
(بندر شاه) این بود که مدعیان
فرصت طلب همسنگی خلاق
ترکمن را با انقلاب اسلامی
ایران غیر واقعی جلوه داده
و مسارا ضد انقلاب معرفی
نمودند.

بمدان‌ظهر روز شنبه به‌خاطر
تعمیر نام بندر شاه به بندر-
اسلام یا بندر ترکمن درگیری
شده بین تراکمه و مدعیان
غیرترکمن رخ داد که منجر به
تیراندازی کثرت‌وزنی و مجروح

مابان اصلی درگیری‌ها
مناظرین و از ملی جمع لوتی
بودند که تراکمه خشمگین از نقاط
مختلف شهر با چوب و چاق
خود و خنجر و شمشیر اتومبیل،
خنجر و میزهای آبدو حمله
بردند و با ایجاد آتش سوزی
خساراتی را به آنها وارد ساختند
تراکمه همچنین به خانه و مغازه
چند بهائی پیام‌های موعود
طلبی، هوشنگ و علیجان محبی
حمله کردند و ائانه و اموال آن
ها را آتش زدند.

در گرماگرم درگیری‌ها
اسلام رخساری که از گرگانو آرد
بندر اسلام شده بود مردم را به
آرامش دعوت می کرد اما از
داخل مسجد تراکمه ناگهان گروهی
اقدام به تیراندازی نمودند.
این هنگام شخصی بنام غفاری
که بادیکن صحنه های درگیری
و تیراندازی شدت ناراحت شده
بود سکه کرد و در گذشت.

تیراندازی در بندر اسلام تا
نیمه شب شنبه ادامه داشت و
گروهی ناشناس که با تومبول
خیابانها در حرکت می‌کردند با تیر
های زدند تیراندازی می‌کردند.

● خلق ترکمن خواهان رفع
هرگونه ستم اقتصادی بوده
و مستعد است خلق ترکمن باید
حقوق داشته باشد خودسرانیت
خود را تعیین کند و حق داشته
باشد با زبان، مذهب و فرهنگ
خود زندگی نماید:

● مستقیم باید کلیه زمین
ها و اراضی که متعلق به مغاق
بوده و از سوی موابل ریزه
سابق به زور سر، نیزه، قصب
شده است، به صاحبان اصلی
آن مسترد گردد.

● گنبد گاووس - بعد از ظهر
دیروز قریب سی هزار نفر از
زنان و مردان ترکمن، به منظور
اعتراض به حادثه بندر ترکمن
(بندر شاه سابق) دستمه یک
زایمانی آرام زدند: در جریان
این راهپیمایی که ۲ ساعت
بطول انجامید، یک فروند
هواپیمای فانتوم چندین بار
از ارتفاع کم - از بالای سر
تظار کنندگان گذشت در
پایین تظاهرات قطبانه‌ای در
۱۸ ماده صادر شد.

به منظور حمایت از خواسته های مردم بندر ترکمن و اعلام نفرت به عاملین هجوم و تیراندازی بنابه دعوت کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن
سی هزار تن از مردم گنبدقاپوس و نیز هزاران تن از ساکنین آق قالا دست به راهپیمایی زدند. نام تحمیلی "پهلوی دژ" نیز به "آق قالا" تغییر
یافت.

تاریخ: ۱۳۵۷/۰۲/۲۴

عاملین اغتشاش بندر ترکمن دستگیر شدند

* گردگوی - بدستور
حجت‌الاسلام امید نماینده
امام‌خمینی در مازندران
یکی از روحانیون بندر ترکمن
بنام «بحرالعلوم» بانام
چیدن توطئه بسرای
آتش سوزی منازل و مغازه
های مردم بندر ترکمن در
جریان ناآرامی های هفته
گذشته این منطقه دستگیر
شد. چهار تن دیگر که
ایرانیان و یوسف قرمچه،
بابائیان و ساراخانی هستند
بانام همکاری بارو حانی‌نمای
پادشده از سوی کمیته
گردگوی دستگیر شدند.

روزنامه اطلاعات 24 اسفند 1357

سردمداران رژیم اسلامی که از گسترش و تعمیق جنبش ملی- دمکراتیک خلق ترکمن به وحشت افتاده بودن، به منظور ارباب مردم در روز 21
اسفند فانتوم جنگی خویش را از فاصله نزدیک بر فراز شهرهای ترکمن نشین به پرواز درآورد که منجر به پاره شدن پرده گوش تظاهرات کنندگان
و سقط جنین مادران حامله گردید. اهالی گنبدقاپوس در این تظاهرات خویش قطعنامه 18 ماده ای خویش را صادر کردند که مهمترین آن ایجاد
استانی جدید بنام ترکمنها بود.

به منظور مذاکره در مورد عاملین جنایت بندرترکمن فعالین سیاسی ترکمن با نمایندگان سچفخا که به منطقه آمده بودند نشستی برگزار گردید. در آن نشست نماینده فدانیان پیشنهاد حمله به مقر ژاندارمری و پاسگاههای مرزی را می دهد، نمایندگان ترکمن مقابل مسلحانه به رژیم جدید را به صلاح ملت ترکمن نمی بینند.

همزمان با ورود نماینده ویژه آیت الله خمینی، یعنی حجت السلام امید به بندرترکمن 50 هزار از مردم ترکمن دست به تظاهرات زده، خواسته های سیاسی و ملی خویش را مطرح میکنند. جلسه مذاکره در منزل یوسف قرچه که فردی متشخص در شهر بوده برگزار میشود. این شخص یکسال پس از آن یعنی در جریان جنگ تحمیلی دوم توسط افراد مسلح کمیته امام ربوده شده، همراه با دو نفر دیگر این شهر یعنی پرویز ایرانپور و نازدوردی نوشین بطرز فجیعی به قتل می رسد. حجت السلام امید در شهر گنبدقابوس نیز با نمایندگان ترکمن مذاکره می کند. در نتیجه این مذاکرات امنیت شهرهای بندرترکمن و آق قالا به ترکمنها سپرده می شود ولی امنیت شهر کنترل اولاً بخاطر اینکه ترکمنها در این شهر در اکثریت مطلق قرار نداشتند و ثانياً بخاطر اطاعت کامل فعالین سیاسی ترکمن از دستورات فدانیان حمایت کامل خلق ترکمن را نتوانستند جلب کنند، به کمیته امام سپرده میشود. بهرحال این یک پیروزی برای ترکمنها بحساب آمد.

فدانیان در گنبد نوعی سیاست دوگانه را اعمال میکردند. آنها از یکسو سعی میکردند که "ستاد مرکزی شوراها" به مرکز نظامی مبدل شود، از طرف دیگر شعارهایی که سازمان و هواداران آن در منطقه مطرح می کردند با خواست توده های مردم همخوانی نداشت. در نتیجه ساکنین سنی مذهب-ترکمن گنبدقابوس و شیعیان-آذریها و دیگران رو در روی یکدیگر قرار داده شدند.

تحصن فنودالها در مقابل دادگستری گنبد و افزایش تشنج در شهر

اقدامات ستاد مرکزی شوراها در بازیگیری زمینهای غصبی و تقسیم آن بین دهقانان خشم و غضب فنودالهای منطقه را برانگیخت. در 22 اسفند گروهی از فنودالهای شناخته شده منطقه که هزاران هکتار از زمینهای اراضی را به تصرف خویش در آورده بودند در مقابل ساختمان دادگستری شهر گنبدقابوس به تحصن نشسته، خواهان اقدام سریع رژیم جدید علیه "ستاد" می شوند. آنان در تلگرافی که به روزنامه های مرکز فرستادند، خود را افرادی که زمین هایشان غصب شده نشان داده و ستاد و فعالین آنرا نوکران امپریالیسم معرفی میکنند.

از طرف نخست وزیر دولت موقت مهدی بازرگان، عباس رادنیوا و از طرف کمیته امام امید نجف آبادی به منطقه آمده در بندرترکمن و گنبدقابوس با نمایندگان ترکمن مذاکره کردند ولی آنها در پشت درهای بسته طرف فنودالها را میگرفتند.

**درخواست کشاورزان متحصن در
دادگستری گنبدکاووس**

جریده شریفه آیندگان
منطقه حاصلخیز شهرستان گنبدکاووس که از قطب‌های مهم کشاورزی مملکت است از دهها سال قبل بر اثر همت کشاورزان که با زحمات توان‌فرسا آنها را از وضع بانلافی و نی‌زار و تلوزار (خارها و پوته‌های جنگلی) خارج و میدل به‌اراضی بایر و مستعد نموده‌اند همه ساله مقادیر هنگفتی غلات و پنبه و هندوانه و میوه‌جات عائد کشور می‌تواند.

خودکفائی کشور حدود دوپست و پنجاه هزار هکتار گندم و یک صد هزار هکتار جو و اغنام و احشام حیف و میل شده و از بین برود و انبار غله مملکت را خالی نمایند. چالب است که این توطئه ضدانقلابی ریشه‌ای عمیق دارد زیرا همزمان با مانورهای ضدانقلابی گوشه و کنار مملکت انگشت روی نقطه حساس گذارده و با انهدام مزارع غله در مقیاس بسیار وسیع و مصادره و انهدام وسائل کشاورزی به‌یکباره می‌خواهند کشور ما را از آذوقه و لوازم تهیه آذوقه خلغ سلاح نمایند و ما را محتاج امیرالیسیم نگاهدارند. اگر اینان یعنی متجاوزین مسلم حرف شرعی قابل قبول دارند،

کشاورزان متحصن در دادگستری گنبدکاووس

نصرت‌الله کلپانی - امانلی جعفریای - سیدحسین آزاده میلانی -
محمدقلی کوچکی - رضا خراسانی‌زاده - محمد قاریایی - محمدرضا
معصرمی - عبدالله سیاهی - محمد چنگیزی - ولی‌الله پارسا -
علی‌اکبر دادگر - رمضان خسروی - مهدی بابایی - علی‌اکبر طهرانی -
جواد عامریان - محمد هاشمیه - علی‌اصغر ترابی - جواد عابدیان -
محمد مفتون - بهزاد محجوبی - احمد توفیقیان - محمود یغمائی -
اشراق اشراقی - دهقان خسروی - غلامحسین ابوطالسی - عباس
رزاقی - محمد اعتباری - مسعود یغمائی - غلام شهرکی - عباس
قاریایی و هزاران امضاء دیگر.

آیندگان ۲۴ اسفند

نمایندگان اعزامی دولت به منطقه در دیار با نمایندگان ترکمن می‌گفتند: "مگر ترکمنها چقدر در انقلاب شرکت داشتند که حالا اینه همه حق می‌طلبند؟" و به خواسته های ترکمنها وقعی نمی‌نهادند.

در 25 اسفند سال 57 نمایندگانی که از تهران به گنبدقاپوس آمده بودند با ماشین شورلت پر از سلاح می‌خواستند نمایندگان ترکمنها را تهدید کنند. در دیداری که در مقابل ساختمان بانک عمران بوقوع پیوست وقتی مردم متوجه شدند که اینان نه برای مذاکره برای چشم زهر نشان دادن آمدند، ماشین پر از سلاح آنان را مصادره کردند.

حجت السلام امید و رادنیای وقتی به تهران بازگشتند در مصاحباتی که با مطبوعات داشتند تماما معلومات نادرس و مغرضانه ای درباره ترکمنها بیان کرده، در متشنج شدن اوضاع منطقه تا آنجانی که در توان داشتند به شانتاژ و پرووکاسیون دست یازیدند. در آن مصاحبه ها ترکمنها را مشت غارتگر و یاغی توصیف کردند که به غارت منازل دهقانان شیعی زابلی می‌پردازند (نگاه کنید به روزنامه های 28 اسفند سال 57) به این ترتیب آنها زمینه اولین جنگ تحمیلی علیه ملت ترکمن را بخوبی آماده کردند. درست در همان ایام نیروهای نظامی و ارتش ج. اسلامی از زمین و هوا مردم بی دفاع کردستان را گلوله باران میکرد.

رفراندوم "آری یا نه" و شروع جنگ تحمیلی اول

رژیم ستمشاهی در نتیجه قیام خلق به زیاله دانی تاریخ سپرده شده بود. رژیم جدید برای اثبات حقانیت خویش مردم را به رفراندوم دعوت کرد. رهبر دینی ایران آیت الله خمینی علنا اظهار کرد که: "جمهوری اسلامی، نه یک کلمه بیشتر نه یک کلمه کمتر". به این ترتیب او مخالفت خویش با اشکال دیگر حکومت رسماً ابراز کرد. در مقابل ترکمنها می‌گفتند که باید نخست مجلس مؤسسان تشکیل و پیش نویس قانون اساسی تنظیم شود، باید دید در آن تا چه اندازه حقوق اقلیتها رعایت شده، پس از آن می‌توان آنرا به رفراندوم گذاشت.

در تاریخ سوم فروردین سال 58 اعلامیه ای از سوی کانون فرهنگی-سیاسی خلق ترکمن منتشر و در آن مردم را به بحث درباره رفراندوم و اینکه چرا در این همه پرسى شرکت نباید کرد در تاریخ ششم فروردین به باغ ملی (پارک) شهر دعوت نمود.

کانون فرهنگی و سیاسی خلق تورکمن برای تشریح :

۱- مواضع کلی خود

۲- علت شرکت نکردن دورفرانده

از کارگران - دهقانان - زحمتکشان - بازاریان - روحانیون و روشنفکران دعوت می‌نماییم که در ساعت ۱۴ - (۲ بعد از ظهر) روز دوشنبه ششم فروردین ماه در باغلی حضور بهم رسانند .

کانون فرهنگی و سیاسی خلق تورکمن وابسته به ستاد مرکزی شوراهای ترکمن صحرا نیز می‌باشد .

۱۳۵۸

مهدی بازارگان: "شوراها ترکمن صحرا غیرقانونی است و باید منحل شوند."

پیام کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن

چرا دورفراندهم شرکت نمیکنیم؟

پیام کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن مردم مبارز ترکمن صحرا کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن وابسته به " ستاد مرکزی شوراهای ترکمن صحرا " موظف است که موضع خود را نسبت به شرکت یا عدم شرکت دورفرانده روشن کند .

" مادر دورفراندهم شرکت نمیکنیم "

عدم شرکت مادر دورفراندهم آنطور که مرتجعین تبلیغ میکنند بمنزله تأیید حکومت وابسته به

امیرالیزم شاه خائن نیست . حمایت بی دریغ ما از بازپس گرفتن زمینهای غصب شده توسط عمال رژیم سابق بهترین گواه این مدعا است .

آیا طرح حکومت پیشنهادی این مجلس موسسان را تأیید میکند؟ آیا برابری کامل حقوق زنان با مردان را تأیید میکند؟ آیا حقوق حقه خلقهای ایران را بر اساس مفاد مندرج در قفقنامه‌های منتشر شده توسط خلقهای کرد ، بلوچ ترکمن و عرب تأیید میکند؟

۱۳۵۸/۱/۲

اما نمایندگان اعزامی سچفخا و هواداران آنها در منطقه موسوم به "فدانیان ترکمن" در برگزاری مراسم بزرگداشت سیاهکل اصرار می ورزند و خواهان آن بودند که در متینگ ششم فروردین به این مناسبت سخنرانی نیز داشته باشند. عوامل رژیم در گنبد قابوس در پی فرصتی بودند که به ترکمنها زهر چشم نشان دهند و آنها مسئله سیاهکل را علم کرده، ترکمنهایی که در باغ ملی جمع می شوند را "کمونیستهای کافر" معرفی میکردند و برای سرکوبی ترکمنها گروههای ضربت و یگان های ویژه را از شهرهای مجاور به گنبد می آورند.

درست یک روز قبل از متینگ یعنی در تاریخ پنجم فروردین ماه پلیس یک نفر روستانی سیگار فروش را به بهانه اینکه سیگار را گران می فروشد دستگیر کرده قصد بردن وی را به شهر بانی می کند که با مقاومت مردم روبرو میشود. در این اثنا افراد کمیته امام برای متفرق کردن مردم دست به تیراندازی میزند که جوانی بنام اراز محمد دوردی پور ساکن بندر ترکمن به ضرب گلوله کشته می شود و یک نفر دیگر زخمی میگردد.

مردم که به هیجان آمده بودند بسوی تیراندازان کمیته امام یورش آورده آنان را وادار به عقب نشینی می کنند، سپس به بیمارستان شیر و خورشید شهر رفته خواهان تحویل جسد وی می شوند. مقامات شهر نمی خواستند بیش از این جو شهر متشنج شود، از تحویل جسد دوردی پور خودداری می کنند. ولی صبح روز بعد مردم جسد شهیدشان را گرفته روانه بندر ترکمن می شوند.

ارازمحمد دوردی پور

در روز ششم فروردین ساعت دو بعدازظهر متینگ کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن در باغ ملی شهر آغاز می شود. ناگهان افراد مسلح کمیته برهبری حسین عمادی و نوروزی بسوی مردم آتش می گشایند. در این جنایت وحشیانه شش نفر کشته در حدود پانزده نفر نیز زخمی میگردد. مهاجمین سپس بسوی مقر کانون هجوم آورده وسائل و اشیاء داخل ساختمان را به آتش می کشند. جالب توجه است که نماینده سازمان هاشمی که دایما سلاح سازمانی خویش را به رخ دیگران می کشید بدون شلیک یک گلوله تسلیم مهاجمین شده همراه با دیگر اسرای ترکمن به پادگان نوده برده میشود. برای ترکمنها چاره ای نمی ماند جز اینکه خودشان رأسا از جان و حقوق شان دفاع کنند.

مردم بی درنگ دست به مقاومت مسلحانه برده سنگرهای برای جلوگیری از هجوم کمیته چی ها برپا می کنند. بدین ترتیب نخستین جنگ تحمیلی شروع میشود و آن تا پانزدهم فروردین ادامه پیدا میکند.

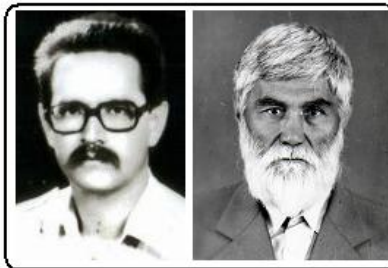

روزنامه اطلاعات 11 فروردین 58

خیابان اصلی شهر گنبدقاپوس در روزهای جنگ تحمیلی اول. هشتم فروردین 58

هینتی از نمایندگان دولت موقت به گنبد آمده خواهان آتش بس می شوند. از طرف ترکمنها پنج نفر از جمله توماج و روحانی مبارز انتخاب شده با آنها مذاکره میکنند. همچنین آیت الله طالقانی نیز با صدور بیانیه ای خواهان پایان جنگ می گردد.

توماج (چپ) و آخوند ارزانش

بسم الله الرحمن الرحيم

متأسفانه هنوز از مشکل کردستان و تمشیت امور آن سامان فارغ نشده بودیم که اخبار ناگواری از خطه گنبد راجع به احوال برادران ترکمن می رسد ، بنظر است که برای ما و مکتب مامرزبندی میان ترک و فارس و کرد و عرب و بلوچ و ترکمن را و امثالهم هیچ اعتباری ندارد، معتبر همبستگی و برادری و برابری اسلامی و ایرانی است که باید همه در تحکیم آن بکوشیم لذا به حوک و قوهی الهی و باطمینان

۲- در برادران و فرزندان ترکمن ما اساساً و بطور اعم همان دردهم مردم رنج دیده و مظلوم سایر نقاط و ایالات کشور بوده و چیزی جز عوارض فقر و محرومیت ناشی از حکومت طاغوت نیست.

۳- مردم مادر این منطقه بطور اخص از یک مسئله ارضی و تقسیم نامتناسب زمین رنج می برند که بایستی بطور عادلانه حل و فصل شود . رژیم طاغوتی بخاطر منافع خود و در رأس آن دربار، در این ناحیه حتی از آن اصطلاحات ارضی کذایی نیز ابا کرده، لذا دولت انتظار داریم که اقدام در این مورد را به نحو مقتضی در رأس برنامه های خود در این ناحیه قرار دهد.

۴- چنانکه در مورد سایر استانهای کشور و بویژه کردستان مقرر شد ، اداره امور داخلی ایالات و ولایات بایستی تا سر حد امکان به وسیله خود مردم و بامشورت و ع- از برادران و فرزندان با ایمان ترکمن مخصوصاً از جوانان غیور انتظار دارم که به هر گونه تفرقه اندازی و عنوان کردن مطالبی نظیر شیعه و سنی که به لحاظ اصول و حقوق هیچ تفاوتی در نظر ما ندارند بی اعتنائی نموده و با متانت و شکیبائی لازم، کفایت و هوشیاری خود را برای تصدی امور خودشان و پیشرفت در مسیر مصالح انقلاب اسلامی تمام کشور به ثبوت رسانند. والسلام علی من اتبع الهدی ۸ فروردین ۵۸

بیانیه آیت الله طالقانی

در جنگ تحمیلی اول رژیم به مردم ترکمن حدود هفتاد نفر از بهترین فرزندان این ملت قربانی می شود که در زیر نام و عکس برخی از آنها را آورديم.

از چپ: قربان شفیقی- صافارگول خالدزاده- آتا خاتجانی- غفور عمادی

برخی از شهدای جنگ تحمیلی اول

مادر شهید عمادی بر مزار فرزندش (عکس از ق. آ)

<p>محریت - رادیو عشق آباد حاج خلیل الله رحمانی محمد طاهر - ملیجی نمایندگان اهرامی وزارت کشور به گنبد هنوز موفقیتی در حل بحران کسب نکرده اند رادیو عشق آباد ترکمنستان شوروی مرتقا به زبان ترکمنی مردم رانجریک و در گنبارهای خود تراکمه را به پایداری و استقامت در جنگ دعوت میکنند.</p>	<p>پرودا شرکت ترکمن های شوروی را در حوادث گنبد تکلیف کرد مسکو - شرکتی را پسند پورنده پرودا مرکز ترکمن ترکمنهای شوروی را فریفته های گنبد غورس فردا تکلیف کرد.</p>
<p>رادیو مسکو درباره اوضاع گنبد کاووس گفته: شهری شورای ایران همراهِ خله تیمیکنند و ملاحظت کامل اعلام بناتیم که نه رادیو عشق آباد و نه هیچ دستنده دیگر از استگاه های رادیوئی شوروی به چنین کارهایی اشتغال نویزیدمو اشتغال نمی ویزند. اتحاد شوروی با مداخله در امور داخلی ایران مخالفت است و این شایعات بیرومون رویدادهای گنبد کاووس را غافط دشمنان ایران و اتحاد شوروی ممکن است منتشر کنند.</p>	<p>هنگام فیاجه داری از یک بیمارستان گنبد خبر نگاران تلویزیون بی. بی. سی دستگیری شدند.</p> <p>تهران - آسوشیپتیرس - یکته مقام های انگلیسی دعوت سیمون درینگ، درینکار تلویزیون بی. بی. سی در</p>

در راستای آتش بس در گنبدقاپوس، مهدی بازرگان نماینده ویژه خود را به گنبدقاپوس فرستاد. در بین آنها حقوقدان برجسته دکتر منصور گرگانی نیز بود. در مصاحباتی که وی با مطبوعات داشت اظهار داشت که آتش جنگ را فنودالها فروخته است.

منصور گرگانی نماینده اعزامی دولت به‌گنبد: :
جنگ ناجوانمردانه‌ای به‌خلق ترکمن تحمیل شد
 شایعه تحریک چریک‌های فدایی در گنبد دروغ است.
 این جنگ ناجوانمردانه‌ای بود که به‌ترکمن‌ها تحمیل شد. این روزها در این مورد زیاد صحبت شده است. من بسیاری از خواست‌های خلق ترکمن را برحق می‌دانم. خلق ترکمن سال‌های سال است که تحت ستم قرار دارد. رژیم سابق برای درهم شکستن وحدت و یکپارچگی خلق ترکمن، سیاست‌های تفرقه‌افکنانه و سرکوب‌کننده‌ای را طرح و اجرا کرد.
 رژیم شاه، حوزه جرجلان را جزو استان خراسان نمود. آق‌قلعه و گمیش تپه را به‌گرگان پیوند داد. بندر ترکمن را تابع بندر گز کرد. این نواحی همگی فارسی زبان و شیعی مذهب هستند. حالا ترکمن‌ها به‌حق خواستار این هستند که ترکمن صحرا به‌یک واحد استانی تبدیل شود. در شهری مانند گنبدقاپوس که بیشتر جمعیت آن را ترکمن‌ها تشکیل می‌دهند، کاملاً منطقی است که ترکمن‌ها دزاداره امور شهر نقش مهمی داشته باشند.
 می‌گویند ترکمن‌ها زمین‌های کشت شده را خراب کرده‌اند...
 دروغ محض است.
 این که چریک‌های فدایی محرک...
 دروغ است.
 بی‌گام امروز - چهارشنبه 22 فروردین 58

روزنامه پیغام امروز. چهارشنبه 22 فروردین 58

ده روز پس از پایان جنگ تحمیلی اول عده ای از پاسداران گنبدقاپوس با خمینی ملاقات کرده، در مورد جنگ و نقش ترکمنها یک سری تهمت و دروغ تحویل وی داده، زمینه را برای یورش بعدی آماده می‌کنند.

کیهان 25 فروردین
 «پاسداران انقلاب اسلامی گنبد، دیروز با امام خمینی در قم دیدار کردند».
 نماینده پاسداران در این دیدار گفت که «حتی به حرم حضرت یحیی بن زید حمله کرده و تمام اموال و موجودی آنجا را به غارت بردند و ... در کنار حرم مطهر یحیی بن زید به ناموس مسلمانان تجاوز کردند». او هرگونه آتش بس را با این «اشرار» ناپه جا خواند و گفت اعلام آتش بس از طرف افراد بی صلاحیت باعث گشت که حدود 4 هزار قیضه اسلحه که از پادگانها سرقت رفته بود، در دست این عوامل پیگانه باقی بماند».
 «مادر یکی از شهدای گنبد نیز گفت: گروهی جنایتکار به دختری در حضور مادرش تجاوز کردند» و «مادری با گریه میگفت: در جلو روی من این گروه جنایتکار به دخترم تجاوز کردند و سر از بدن او جدا کردند...»
 امام خمینی پس از سخنان نماینده سپاه پاسداران ضمن سخنانی گفت: «این جمعیت مفسد... میخواهند اوضاع به هم بخورد تا اربابانشان برگردند. ما میگوییم اینان هم ضد انقلاب هستند و هم دست نشاندۀ اَعبار و اَجانِب... اینها مخالف استقلال و آزادی هستند... اینان دست نشاندۀ آمریکا و یا جای دیگر هستند... شما باید اشراری را که حمله میکنند دفع کنید ولو آن که به کشته شدن منجر شود... اگر اشرار دست از شرارت برندارند با آنان معامله دیگری میکنیم»

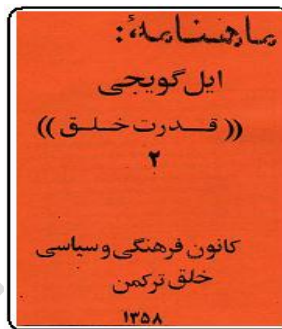
کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن ادعاهای فوق را شدیداً تکذیب کرده، متن تکذیبیه خویش را به روزنامه ها میفرستد، ولی آنها از چاپ متن مذکور خودداری می کنند.

با تشکیل «ستاد خلق ترکمن» ابتدا تمام نیروهای مستعد بومی ترکمن صحرا برای تقویت ستاد به حرکت درآمدند تا آن را به توانمندی برسانند و نقدینگی اهالی را از جرجلان تا گمیشان جمع آوری نمودند تا به ستاد برسانند. اما در همان هفته اول بزرگان و علمای آگاه اهل سنت به خصوص آنهایی که در 22 بهمن ماه 1357 اولین روز انقلاب- با پخش اعلامیه هابی با امام (ره) بیعت و اعلام همبستگی نموده بودند نظیر، الحاج آنا قلیچ آخوند نقشبندی، الحاج شیرمحمدآخوندشکاری، الحاج نورمحمدطلانی و... (پیوست شماره 1) با پی بردن به ماهیت افراد ستاد و پشتیبانی کنندگان آن، نه تنها از پرداخت نقدینگی به ستاد خلق ترکمن جلوگیری کردند، بلکه در تلاش برای پراکنده نمودن فریب خوردگان از لانه فساد به اصطلاح خلق ترکمن برآمدند.
 و در نهایت علمای تراکمه، مانند احمد آخوندقزلقچه، خدای بردی قاری، عبدالجیل آخوندی جعفریای و... از اقدامات عده ای غیر مسؤل که گهگاه مرتکب اعمال ناشایست و خلاف شرع می شدند اعلام برائت نمودند. (پیوست شماره 2) و آمادگی و درخواست علمای اهل سنت مانند کریم بردی آخوند احمدی، حاج قربان آخوند پورانی، حاج دوست محمدآخوندو... از مردم جهت شرکت در فرآیند روز 12 فروردین 1358 رای به جمهوری اسلامی اعلام می گردید. (پیوست شماره 3 و 4)
 در یک راهپیمایی که از طرف ستاد خلق ترکمن، با پرچم سرخ (به تبعیت از شوروی) به سمت مرکز شهر انجام می گرفت از جمله شعارها این بود: «آخوند گرگ، یوخ، یوخ» (آخوند لازم است، نه این!)
 آنالقیچ آخوند نقشبندی از علمای طراز اول اهل تسنن و مسن ترین شخصیت اجتماعی خود را به راهپیمایان رسانده و با اشاره و نشانه گیری انگشت به طرف پرچم سرخ فریاد زد و فتوا داد:
 "هرکس به زیر این پرچم سرخ برود زنش بر او حرام است"
 در این میان دلآور مرد آذربایجانی بدالله امامی دوستش پرچم سرخ را پایین کشیده و آن را پاره کردند. منبع: روزنامه‌کیهان

نمونه ای دیگر از تهمت هایی که علیه خلق ترکمن در مطبوعات چاپ شده بود.

تلاش نمایندگان کانون در راستای آتش بس جنگ تحمیلی اول در واقع پیروزی سیاسی آنان محسوب گردید. بعد از جنگ، بر تعداد شوراهای دهقانی افزوده و فعالیت آنان تشدید گردید. در شهرها و روستا کلاسهای تدریس زبان ترکمنی تشکیل و اعضای کانون و ستاد در راستای شناساندن فرهنگ ترکمن با تمام توش و توان خویش حرکت میکردند.. انقلابیون ترکمن بخوبی می دانستند که در طول حاکمیت ستمشاهی چسان فرهنگ و زبان ترکمنی مورد هجوم وحشیانه و شوونیستی فرهنگ حاکم قرار گرفته است که برای زدودن آن بایستی متمادیا تلاش کرد. دانشجویان و فارغ التحصیلان خارج از کشور نیز در شهرهای ترکمنصحرا اقدام به گشایش کلاس زبان ترکمنی نمودند، در این مورد اقدام دانشجویانی که در ترکیه تحصیل میکردند، قابل توجه بود.

از فعالین حزب توده که اخیرا پس از سی سال مهاجرت از ترکمنستان شوروی به ترکمنصحرا بازگشته بودند، ادیبانی چون آشورپور و انصاری نیز در گسترش و تقویت زبان ترکمنی تلاش کردند، مرحوم انصاری در بندر ترکمن اقدام به تأسیس کلاسی برای آموزش زبان ترکمنی نمود. مرحوم آشورپور نیز با برگرداندن الفبای سیریلیک روسی به عربی برخی آثار مهم ادبی نویسندگان ترکمنستانی را در بین مردم منتشر ساخت که از میان آنها آثار بردی کرابابیف موسوم به دنیای دختران (قیزلار دنیاسی) و دیوان سیدی و نیز اشعار ملانفس را می توان برشمرد. از طرف کانون نیز دیوان مختومقلی و داستانهای حماسی گوروغلی نیز چاپ و در بین مردم منتشر گردید. علاوه بر آن نشریاتی همچون ایل گویجی، خبر اتحادیه دهقانی، دایخان (کشاورز) و خبرنگار ترکمن صحرا نیز نقش فعالی در روشننگری توده ها داشت.

شعبات کانون فرهنگی- سیاسی

1. کانون زنان ترکمن صحرا

از آلبوم (اتروتو)

هدفت ایچا ن کانون زنان ترکمن صحرا :
 قرنهاست حقوق انسانی و لیبیمی زن با یمال گفته در بند آداب و رسوم
 پرسیده اسیر مییادند. به این دلیل در قلم لهت های اجتماعی نقش چندانی
 ندارد و با وجود این زن از ابتدا در مبارزات علیه ظلم و ستم شرکت داشته
 منتهی این مبارکت آگاهانه نبوده است. بدون مبارکت آگاهانه زنان
 هیچ جنبشی به ثمر نمی رسد. زیرا زنان که نیمی از نیروی مبارزاتی جامعه
 را تشکیل می دهند در صورت تکمیل میتوانند انقلاب را به ثمر برسانند و در پیروزی
 آن سهم با غندند. در نتیجه تکمیل بدین منظور خریه موثری است در دست اوقات
 زحمتکش.

کانون زنان ترکمن صحرا- وابسته به ستاد مرکزی شوراهای ترکمن صحرا

"فدانیان ترکمن" مقر خویش را در سالن پیشاهنگی سابق قرار داده و نوجوانانی را که به این گروه می پیوستند با عنوان "پیشگام" تدارک راهپیمایی ها و شعار نویسی را بر عهده داشتند. در این سالن کانون زنان نیز مستقر گردید. در این کانون بیشتر دختران دانش آموز دبیرستان کمینه فعال بودند. آنان با لباس قرمز ترکمنی (کنتی) در تظاهرات شرکت میکردند. زنان جوان معلم نیز از آنان حمایت میکردند. اعضای کانون زنان به روستاها رفته در آگاه سازی زنان روستایی نقش فعالی داشتند. حتی دختران جوان فعال سیاسی غیر ترکمن نیز هوادار کانون زنان ترکمن بودند. از کادر رهبری کانون زنان بنام "هاجر" با فعالیت های شبانروزی خویش نقش بسزانی در بیداری زنان منطقه داشت.

تظاهرات زنان و دختران ترکمن. گنبدقابوس 1358

2. کانون فرهنگیان و دانشگاهیان

قبل از پیروزی قیام بهمن، معلمان انقلابی ترکمن در تجمعات سیاسی اعتراضات خویش را علیه رژیم ستمشاهی ابراز کردند. کانون فرهنگیان و دانشگاهیان ترکمن بعنوان شاخه ای از کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن موجودیت خویش را در فروردین 1358 اعلام نمود. مقر آنان ساختمان مخدومی در خیابان شاهپور غربی گنبدقابوس قرار داشت. در تابستان همانسال برای تعیین اعضای شورای شهر گنبدقابوس انتخابات برگزار گردید. کانون معلمان در برگزاری آن شرکت فعالانه داشت. رهبری کانون فرهنگیان را شهید عبدالحکیم مخدوم برعهده داشت. در حمایت از فعالیتهای انقلابی شهید مخدوم در تظاهرات خیابانی دانش آموزان شعار: "مخدوم معلم ماست، راه مخدوم راه ماست" را سر داده یاد و خاطره انقلابی وی را گرامی داشتند.

خون شهدای خلق ترکمن نباید به هدر رود

توده مردم میبایند بدین جهت روز ۵۸/۱/۷۵ بهمراهی ۱۴ آغوند دیگر از جمله علاجان تجلی و بارمحمد آغوند نظری، اهرم های شناخته آرتجاج اعلامیه ای بر علیه کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن منتشر کرده و علناً مخالفت خویش را با حرکت های روشنگری و خلقی آن اعلام میدارند. آشکارا موافقت میکنند که به میتینگ ۳۰ هزار نفری خلق ترکمن حمله مسلحانه انجام گیرد. در خلال جنگ نیز این عنصر کثیف برای مصون ماندن از سرکوبه مجازات، مخفیانه فرار را بر قرار ترجیح داده و به سرکوبه نمودن استبداد و نفوذ آرتجاج و عوامل امپریالیسم در سطح مملکت و فقط از طریق شرکت فعالانه مردم در اداره امور مملکتی و برسمیت شناختن خود مختاری خلقها امکان پذیر است.

کانون فرهنگیان و دانشگاهیان ترکمن صراحتاً همگام با سایر گروههای مترقی ایران از دولت انقلابی مصراً خواهاست که خود متقاری واقعی تمام خلقهای ایران از جمله خلق تهران ترکمن را برسمیت شناخته و مانع ایجاد نفاق و توپنه در سراسر کشور گردند.

مرکز توپنه گزان و نفاق افکنان بر قرار باد حاکمیت خلق

کانون فرهنگیان و دانشگاهیان ترکمن صراحتاً - شاخه گنبد - و حومه

(۵۸/۴/۲۴)

نمونه ای از اطلاعیه ای که توسط کانون فرهنگیان و دانشگاهیان منتشر گردیده بود.

3. کانون هنری و فولکلوریک

به منظور بازسازی و حفظ فرهنگ و میراث ملی و به منظور رشد آگاهی های فرهنگی ترکمنها شاخه "کانون فولکلوریک" کانون فرهنگی- سیاسی در اردیبهشت ماه همانسال آغاز به فعالیت نمود. گروه سرود دختران موسوم به "لاله"، گروه موسیقی سنتی و جاز تشکیل گردید. کلاس آموزش دوتار برپا گشت. بمناسبت های مختلف کنسرت های متنوع اجرا گردید. گروه تناتر به همت استاد آی محمدی فعالیت چشمگیری از خود نشان داد. "کانون فولکلوریک" سروده معروف شاعر ستار سوقی با نام "اویان" (بیدار شو) را بعنوان آرم خویش در هر برنامه موسیقی و کنسرت اجرا می کرد. متن آن سرود به اینگونه است:

"ای ترکمن یومرونگی دوو

ای تورکمن او قودان اویان،

ای ترکمن گویجونگه دایان.

داغلارینگ داشینی آورادیپ یوری،

دریالانگ سوولارینی غاینادیپ یوری.

حان گرکمی، حان گرکمی؟ یوق یوق

بای گرکمی، بای گرکمی؟ یوق یوق

حانلارینگ بارینی یوغادیپ یوری،

زنجیرلانگ بارینی دارغادیپ یوری

ای تورکمن او قودان اویان

ای تورکمن گویجونگه دایان.

ترجمه:

"ای ترکمن مشت هایت را گره کن

ای ترکمن از خواب بیدار شو

ای ترکمن قدرتت را باورکن

سنگ کوهها را بلرزه در بیار، آب دریاها را بخروش در آور.

خان می خواهی، خان می خواهی؟ نه نه

اریاب می خواهی، اریاب می خواهی؟ نه نه

تمامی خان ها و اریاب ها را نابود کن،

زنجیرهای بندگی را پاره کن."

همچنین "کانون مهندسی و تکنسین های ترکمن صحرا" و شورای مؤسس مرکزی اتحادیه سراسری"، "اتحادیه ماهیگیران" و ... در کنار ستاد مرکزی شوراها و کانون فعالیت چشمگیری در راستای احقاق حقوق پایمال شده شان داشتند.

کانون مهندسی و تکنسین های ترکمن صحرا
کارگران پروژه ای بیکار و اخراجی ایران

شورای مؤسس مرکزی اتحادیه های سراسری
بخش ترکمن صحرا

کانون فرهنگی- سیاسی مبارزات خویش را در راستای کسب حقوق خودمختاری تشدید میکند

یکی از شعارهای اساسی خلق ترکمن حق تعیین سرنوشت و خودمختاری ملی بود. البته این خواست ملی در قیام جمهوری خواهی سال 1920 نیز مطرح شده بود. اما هر بار که ترکمنها برای اجرای این خواست ملی شان پافشاری میکردند با سرکوب خونین روبرو میشدند. این بار نیز پیشگامان و مبارزین خلق ترکمن با فرموله کردن حق تعیین سرنوشت به آن جهت علمی و دیپلوماتیک دادند. بنا به این اصول پیشنهادی ستاد مرکزی شوراه و کانون خواهان آن بود که سرزمین مابین دریای خزر تا جرجلان خراسان بنام "ایالت ترکمنصحرا" برسمیت شناخته شود

طرح خود مختاری خلق ترکمن

... باید کلیه متاعی که اکثریت آنرا مردم ترکمن تشکیل میدهند بدام ایالت ترکمن صحرا شناخته شود
با توجه به شرایط جغرافیایی و اقتصادی و فرهنگی منافی تقسیمات اداری جدیدی منقول گردد
قلیتهای ملی ساکن منافع خودمختار با حفظ فرهنگهای خود از لحاظ اداری تا به حکومت مذاقهبه
بودمختار میباعد

- ۱- در مرکز ایالت خودمختار شورایی بنام خورای ایالت خودمختار تشکیل خواهد شد که اعضای آن به
رای مستقیم و منظم تمام مردان و زنان ساکن آن ایالت انتخاب میشود
- ۲- خورای ایالت خودمختار با قبول حاکمیت ملی ارتتر (سیاست دفاع ملی) و پول واحد (سیاست
پولی و ارزی کشور) و برجم و انضباط عاریبی واحد و رعایت قانون اساسی کشور و قوانین منظم
شورای ملی که نباید مبنای بی باقی، خلیقا و ملیتیا داشته باشد و به وضع مقررات و تدابیر امور
اجتماعی و اقتصادی مذاقهبه خواهد پرداخت
- ۳- خورای ایالت خودمختار برای اجرای اداره امور مذاقهبه حکومت ایالت خودمختار را انتخاب و
این حکومت بر تمام فعالیتات ادارات ایالت تدارت خواهد داد
- ۴- مسئولین اجرایی ادارات شهر و روستا و مرکز ایالت را شوراهای ادارات و سازمناها تعیین و
مصرفی و شوراهای ایالت و شهر و روستا تائید میکنند. منتخبین در قبال شوراهای تعیین کنند
مسئولیت خواهند داشت
- ۵- وسایل ارتباط جمعی از قبیل: رادیو و تلویزیون واقع در منطقه خودمختار تحت نظر حکومت خود
مختار اداره خواهد شد

کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن

گنبد قابوس 1358 - از آلبوم اتروتو

تحریکات علیه خلق ترکمن تشدید میگردد

پا بپای گسترش مطالبات ملی تحریکات عوامل رژیم برای ایجاد فتنه و جنگی دیگر نیز تشدید میشود. نه تنها عوامل رژیم از تهران، بلکه فنودالهایی که منافعشان بخطر افتاده در تشویش اذهان عمومی و ایجاد رعب و وحشت در منطقه تلاش میکردند. رهبران جنبش نیز با هشدارهای مکرر از مردم می خواستند که به دام توطئه گران نیفتند. اما سازمان چریکهای فدایی و هواداران محلی آنها اعتنایی به این توطئه ها نکرده در دیوار شهر و روستا را با شعارهای رادیکال و ضد حکومتی پر کرده آب به آسیاب توطئه گران می ریختند.

هشدار! گنبد آستن حوادث تازه

آیا گنبد باردیگر آستن حوادث است ؟ ما بتمام نیرو های مترقی و مبارز کشورمان آگاهانه هشدار میدهم که توطئه های شومی در شرف تکوین است تا حاصل مبارزات قهرمانانه خلق ترکمن و دستاوردهای آنرا که بقیست خون شهیدان بیشمار بدست آمده، نابود سازد. اکنون دیگر بار ما ناظر توطئه چینی های همجانبه همان عناصر ضد خلقی میباشیم که اثنی جنگ را در گنبد برافروختند. این توطئه گران تاکنون چندین بار در صدد برآمدن تا با اعزام گروه های معلوم الحال به قم و تهران به قلب حقایق بپردازند و زمینه را جهت دسایس بعدی فراهم آورند. آنان اخیرا نیز در وزارت کشور بطرز وقیحانه ای به تحسین نشسته بودند. آقای مادرشاهی فرماندار اسبق بهرامی «کلیاسی»، «میرسمیدی»، «هماپرتی»، «میلاتی»، «حارثی» و چند نفر دیگر در محل تحسین خود پلاکاردهائی با مضنون «گروه خسریت برای برداشت محصول گنبد گنبد و سرکوب شدن انقلاب لازم است.» و همچنین پلاکاردی «چالین مضنون که: آنها نمایندگان دولت، آقایان ملیتی و رسولی را که نقش مولری در برقراری آتش پس بسیده داشتند» را که نقش مولری در برقراری آتش پس می کنند، و مدعی بودند در صورتیکه آنان در برقراری آتش پس دخالت نمی کردند ترکمنی که از نظر تسلیماتی در مضنیق بودند توسط عمال آنها سرکوب می شدند. ما دلایل بیشماری داریم که این هارتگران و دشمنان قسم خورده مردم رذیلتان در سددند با توطئه های ننگین خود را همانند جنگ نابرابر و ناخواسته ای که در گنبد به خلق مبارز ترکمن تحمیل کردند جامه عمل بپوشانند. شاهد و مدارک زیادی از آنچه که بانقشه های پلید و بدست کثیف عمال آنها در روستاهای ترکمن صحرا انجام می شود موجود است که فقط بذکی چند مورد پستند می کنیم:

۱- رفتن گروه های معلوم الحال به روستاها جهت نفاق افکنی و ایجاد دمو و اختلاف بین روستائیان ترکمن و غیر ترکمن. مثلا: در تاریخ ۲۰/۳/۵۸ دشت دختر و پس به روستای ناتاراولیا و چند روستای دیگر رفته برای منظور فوق توطئه سازی میکنند.

کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن

عوامل رژیم ساقط شده پهلوی، ژنرالهای فراری و نوکران محلی آنها ادعای برگرداندن زمین ها را می کردند. این مسئله به هنگام نخستین برداشت محصول در خرداد سال 58 شدت یافت. نمایندگان ستاد شوراها چندین بار در تهران با وزیر کشاورزی و مقامات رسمی مذاکراتی کرده به این نتیجه رسیدند که 20% محصول همانسال را به شوراها و بقیه محصول را به فنودالها برگردانند. نمایندگان ستاد شوراها برای جلوگیری از جنگ تحمیلی دیگر با این پیشنهاد موافقت کردند. با این وجود نماینده وزیر کشور اعلام میکند که ترکمنها حق برداشت محصول را ندارند.

اعلامیه ستاد شوراها بمناسبت شهادت دهقانان روستای کوچک نظرخان

انتخابات مجلس خبرگان

بمنظور بررسی و به تصویب رساندن قانون اساسی پیشنهادی بدستور خمینی می بایستی مجلسی تحت عنوان خبرگان تشکیل و برای تعیین نمایندگان آن انتخابات برگزار شد. قبل از هر چیز رژیم تلاش می کرد قانون اساسی خویش را به رفراندوم بگذارد. ترکمنها می گفتند اول مجلس مؤسسان، تصویب قانون اساسی، بعد رفراندوم، بهمین سبب نیز در این رفراندوم تحمیلی شرکت نکردند.

پیغام امروز
۲۶ خرداد ۱۳۵۸
۱۶ ژوئن ۱۹۷۸
شماره ۸۲

هیات انجمنی خلق ترکمن در بازرگشت از هم اعلام کرد:

خلق ترکمن در رفراندوم قانون اساسی شرکت نمیکنند

● ما ملتدما پر خلق ها و ترکوهای مترقی خواستاریم که قانون اساسی از طریق مجلس مؤسسان تدوین و تصویب شود

● ما آمده ایم بدولت هشدار دهیم تا بار دیگر فاجعه در ترکمن صحرا بوجود نیاید

● دولت اسلامی باید به حق عمل کند اگر پشت پرده چیزی هست به ما هم بگوید !! بداییم

● دولت که ادعا دارد مردمی است ناچار است آنچه را که مردم می خواهند بپذیرد

افشای هیات حسن نیت شورا
ایستادگان ترکمن صحرا پس
از بازگشت از حضور امام خمینی،
در یک مساجد مطبوعاتی به استیلا
خبرنگاران پاسخ گفتند .
یکی از افشای هیات دوباره
علت سفر هیات به قم گفت :
منطقه ترکمن صحرا ، منطقه
کشاورزی و دامداری است .
خاندان منور پهلوی و امراء

ارزش زمین های حاصلخیز این
منطقه را از دهقانان محلی قصب
کردند ، وهناری از در آمد کنونی
که از این زمینها بدست می-
آوردند ، در منطقه خرج نکردند .
حالا وقت به روستا های ترکمن
صحرا سر میزنیم ، با فقیرترین
افراد روبرو میشویم ، قزاقی که
در منطقه ای زرخیز زندگی می-
کند و هیچکدام ، حتی یک وجب
زمین کشاورزی ندارند .
روستا های ترکمن صحرا از
بهداشت ، رفاه ، مدرسه ، حمام
و آب و برق محروم نیست . آنچه
هست فقر است و بدبختی و
بیماری .
بعد از انقلاب ، این محرومان
متحد شدند و برای پس گرفتن
زمینهایشان ، شورا های دهقانی
بفجه در صحنه مقابل آمدند

کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن ضمن انتشار اطلاعیه ای مخالفت شدید خویش را با ساتسور اعلام داشته، خواهان برگزاری انتخاباتی عادلانه میگردد. کانون، دو تن از رهبران شوراها شیرمحمد درخشنده توماج و عبدالحکیم مختوم را بعنوان کاندیدای خویش معرفی می کند. در اطلاعیه کانون آمده بود:

باهر گونه سانسور قاطعانه مبارزه می کنیم

خلق ترکمن نه‌هسانته‌سایر خلقهای ایران تحت هدیه‌فرهنگ فوج دیکتاتوریه و سانسور فرآید گرفته و با قیام قهرمانانه خلق قهرمان ایران می‌رود تا خواستهای برحق خود را بدست آورد که از جمله مهمترین آنها:

آزادی بیان ، افکار و مطبوعات و آزادی فعالیت‌های کلیه سازمانهای سیاسی که به قدرت‌های خارجی وابستگی ندارند میباشد. امپریالیزم و ارتجاع داخلی وابسته به تمام قدرت میکوشند این صداها را درگلو خفه نمایند، غافل از اینکه هر حاکمی که باعث سلب هامسدودیت این آزادیها گردد سبب میشود که خلق زحمت کش در بیان مطالبه و افکار خود، سرسخت تر و منجمدتر گردد.

در فرایط فعلی که نظریات نمایندگان واقعی مردم در طرح تدوین قانون اساسی امری ضروری است، ارتجاع اعمال سانسور در مطبوعات و رسانه‌های گروهی را آهرین سنگر دفاع از منافع پلویه خویش میدانیم.

خلق ترکمن نه‌هسانته همه نیروهای معرفی و انقلابی که در جهت منافع خلق گام برمیدارند ضمن محکوم نمودن هرگونه سانسور با اعمال آن در مطبوعات و رسانه‌های گروهی شدیداً مخالفت کرده و با آن قاطعانه مبارزه مینمایند.

کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن
۲۶ خرداد ۱۳۵۸

" در روزهای اخیر برخی نیروها مرتجع چنین وانمود می کنند که گویا خلق ترکمن به جریانات و مسائلی که در ایران رخ می دهد بی تفاوت بوده و حتی مخلف با آن هستند و به این وسیله ناجوانمردانه به خلق ترکمن تهمت هایی را روا می دارند. از طرف دیگر در سراسر ایران مردم هنوز بطور کامل از خواستهای ترکمنها اطلاع کافی ندارند و سانسور دولتی مانع از رسیدن صدای حقیقی ما به آنها میشود. ما به منظور روشن شدن حقایق مربوط به ترکمنها و ترکمنصرا در انتخابات مجلس خبرگان شرکت کرده آقایان شیرمحمد درخشنده توماج و عبدالحکیم مختوم را بعنوان کاندیداهای خویش معرفی می کنیم."

کانون فرهنگی- سیاسی خلق ترکمن

چرا در انتخابات مجلس خبرگان شرکت میکنیم؟

خواستهای به حق خلق ترکمن که تاکنون بوسیله عناصر مفسد و ناکام در گزین جلوه داده شده است و رای دفاع از منافع زحمتکشان شهر و روستا را خلق مبارز ترکمن در انتخابات مجلس خبرگان شرکت کرده و

شیرمحمد درخشنده توماج و

عبدالحکیم مختوم را بعنوان کاندیدهای

توماج در یکی از جلسات شوراهای روستایی

گزارشی از مراسم معرفی کاندیداهای مردم تورکمن صحرا برای مجلس خبرگان

در پی دعوت کانون فرهنگی-سیاسی خلق تورکمن بمنظور معرفی کاندیداهای خلق تورکمن برای مجلس خبرگان، پنجمین گردهم-آیی شوراهای روستایی تورکمن صحرا در ساعت ۶ بعد از ظهر چهارشنبه سوم مرداد در محل جوانان پیشگام گنبد تشکیل شد.

ابتدا پیام کانون فرهنگی-سیاسی خلق تورکمن خوانده شد و در آن تاکید شد که: «قانون اساسی باید تمامی ارگانهای مردمی و همه نهادهای اعمال کننده قدرت مردم را برسمیت بشناسد... در قانون اساسی باید حق خودمختاری همه خلقها در چارچوب ایرانی یکپارچه و متحد که جزئی از حقوق طبیعی آنان است برسمیت شناخته شود...» و «تدوین و تصویب قانون اساسی فقط و فقط بمهده مجلس موسسان منتخب از نمایندگان توده های مردم یعنی کارگران، دهقانان، زحمتکشان و ملیت های مختلف است.»

در این پیام در مورد علت شرکت در انتخابات گفته شد: «صرفاً برای هماهنگی با توده های مردم و برای اعلام خواستهای بحق خلق تورکمن که تاکنون بوسیله عناصر مفرض و ناآگاه دگرگون جلوه داده شده است، برای دفاع از منافع زحمتکشان شهر و روستا و خلق مبارز تورکمن، در انتخابات مجلس خبرگان شرکت کرده، شیرمحمد درخشنده توماج و عبدالحکیم مختوم را بعنوان کاندیدا های خلق تورکمن معرفی می کنیم.»

سپس نماینده ستاد مرکزی شوراهای تورکمن محرا سخن راند و بعد از وی آقای ارزاش سخنرانی کرد و در بخشی از گفتارش اظهار داشت: «در پیش نویس قانون اساسی هیچگونه حقی برای خلقها، از جمله خلق تورکمن در نظر گرفته نشده است. ما خواهان مجلس موسسانی که نمایندگان خلقها و زحمتکشان ایران را در خود داشته باشد بودیم، ولی آنها مجلس خبرگان را پیش کشیدند... ما در اینجا جمع شده ایم تا نمایندگان خلق تورکمن را معرفی کنیم و از تریبون مجلس خبرگان استفاده می کنیم تا از ستمهایی که به خلق تورکمن و زحمتکشان این منطقه می شود پرده برداریم... در انتخاب نماینده بمسابقه اش مراجعه کنید... شیرمحمد درخشنده توماج و عبدالحکیم مختوم نمایندگان واقعی خلق تورکمن هستند. اینها امتحان خود را داده اند و در سراسر تورکمن صحرا چهره مبارزانی آنها روشن شده است...»

در پایان شیرمحمد درخشنده توماج و عبدالحکیم مختوم با اشاره به همبستگی و یکپارچگی خلق تورکمن سخن گفته و ضمن تاکید به لزوم گنجانیدن «حق خودمختاری خلقها... در زمینه های فرهنگی، سیاسی و اقتصادی» اضافه کردند ما آماده ایم تا آنجا که در توان داریم، از منافع بحق و طبیعی خلق تورکمن و زحمتکشان این منطقه دفاع نمائیم و خواستهای بحق آنان را بگوش دیگر خلقهای ایران برسانیم.

انتخابات برگزار شد و با وجود اینکه کاندیداهای تورکمن رأی کافی بدست آوردند (130 هزار رأی) از ورود آنها به مجلس به بهانه های مختلف و تقلب در شمارش آرا ممانعت بعمل آوردند. از آن گذشته، تقسیم بندی ناعادلانه سرزمین تورکمن میان استانهای مازندران و خراسان و تابع قرار داده شدن شهرهای بندرتورکمن به بندرگز و آق قالا به گرگان و منطقه جرجلان به بنجور مانع از آن شد که ترکمنها بطور متحدانه آرای خویش را بنام کاندیداهایشان به صندوق بریزند.

خلق ترکمن در مجلس خبرگان نماینده ندارد

نحوه انتخابات در استان مازندران نادیده دولتی با بر کردن سندوقتهای ای از شهرهای گرفتن حقوق خلق ترکمن بهترین نمونه غیر اطراف برای خلق ترکمن نماینده انتخاب دمکراتیک بون انتخابات مجلس خبرگان بود نموده اند؛ کسانی که دمکراسی متفق باشند به و نشان داد که دولت چگونه با نقشه از پیش تعیین شده، انحصارطلبان را بنمایدگی از خلق ترکمن وارد مجلس می کند. و بهتر آنکه کسانی که خود به شوراهای ولایتی و حقوق خلقها معتقدند در برابر این اجحاف بزرگ سکوت می کنند؟ جا دارد که از همه مسئولین دولت سؤال کنیم که نماینده خلق ترکمن در مجلس خبرگان کیست؟ آیا اساسا خلق ترکمن حق آنرا داشته که در مجلس خبرگان نماینده ای داشته باشد یا خیر؟ آنچه که بیان است ترکیب

مطبوعات: 18 مرداد 1358

در قانون اساسی مصوبه رژیم، مذهب رسمی، شیعه اعلام شد و رئیس جمهور نیز از میان معتقدان به مذهب رسمی انتخاب میشود. ترکمنها این بار به منظور دادرسی نمایندگان خویش را به سرپرستی روحانی مبارز ولی محمد آخون ارزانش به قم نزد خمینی می فرستند ولی در آنجا نیز با بی اعتنائی به خواسته هایشان مواجه می شوند. با این وجود وقتی نمایندگان اعزامی به گنبد قابوس برمیگردند مردم با شعار "هم فرهنگ و هم دانش رهبر فقط ارزانش" از آنها استقبال گرمی بعمل می آورند.

تحریکات شدت میگیرد

با نزدیک شدن فصل پاییز و همزمان با کشت شورایی در زمینهای بازپس گرفته شده از فنودالها رهبران شوراهای روستایی با نمایندگان اعزامی از تهران موسوم به گروه "هفت نفره" از جمله صادقی و نماینده جهاد سازندگی مازندران به مذاکره می پردازند تا ابهامات موجود بطور صلح آمیز حل و فصل گردند. اما نمایندگان سعی بر این داشتند تا آماج شوراهای را از اهداف واقعی خویش به سویی دیگر برگردانند. همزمان با آن مسولان منطقه با کمک آخوند قجقی و حدابردی قاری که با کمیته امام در گنبد همکاری میکرد در روستاها علیه آرمانهای شورا به سم پاشی و افترا مشغول میشوند. در این فصل ماهیگیران دریا نیز شورای خویش را تشکیل داده خواستار برچینی گارد حفاظت دریا میشوند:

قطنامه راهیمانی صیادان آزاد

ما صیادان آزاد کوه از ستم دبدترین قشر صیادان هستیم، در گذشته به علت زور گوئی های زمین داران بزرگ و عمال رژیم سابق، زمین های زراعی خود را از دست داده و منبع معاشی غیر از دریانداریم. ما صیادان که اکثرمان ساحل نشین هستیم در گذشته به علت زورگوئی های نامورین و اندامری نظیر سروان حامد جلاد مشکلات زیادی در امر صید داشتیم و همانطور که همه می دانند چه بسا در حرمان درگیری هایی که بین ما صیادان و نامورین و اندامری روی داده، بسیاری از برادرهای خود را از دست داده ایم. پس از قیام

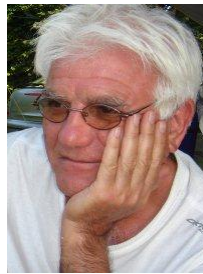
۴- ما خواهان لغو امتیاز معدودی پیمانکار زمیندار و نرومنند که از آبادی و نوکران رژیم طاغوتی بودند هستیم در عرض می خواهیم که آن امتیاز صیادان آزاد استعدیده و اگذار شود.

۵- انحلال گارد شیلات و دادن هر سه حفاظت از دریا به صیادان ساحلی هر منطقه که قبلاً به نامورین تعلق می گرفت. در عرض شورای صیادان تعهد می نمایم که

صیادان آزاد بخش های ترکمن و کمسن دهنه ۲۷ مهر ۵۸

در سراسر سرزمین شوراه فعالیت‌های فرهنگی با گرمی و علاقه شدید گسترش می یافت. در عید قربان سال 1358 خواننده محبوب تورکمن "خلیفه غازاق پانگ" آخرین ترانه سرود انقلابی خویش را در وصف رشادتها و شهادت فرزندان دلیر ملت تورکمن که در جنگ اول به شهادت رسیده بودند، مخصوصا همشهریش غفور عمادی خواند و اندکی بعد دیده از جهان فروبست. شاخه فولکلوریک کانون در شهرها و روستاهای تورکمن برنامه های متنوعی همچون سرودخوانی، مراسم شب شعر و غیره برگزار می کرد.

در تاریخ 28 تیرماه همانسال اولین بار ارگان مرکزی کانون با نام "ایل گوچی" (قدرت خلق) منتشر گردید. تعداد شاخه های فعال کانون در شهرهای مختلف تورکمن نشین به سیزده رسید و در بیشتر از چهل روستا کتابخانه کانون راه اندازی شد. در جای جای سرزمین شوراه نمایشگاه های عکس و کتاب و فیلم برگزار می شد. بمناسبت جشن گندم و مراسم گسترده شورایی کارگردان معروف ایرانی آقای رضا علامه زاده فیلم "حرف بزَن تورکمن" را تهیه کرد. در این فیلم به نحوه شروع جنگ تحمیلی اول، فعالیت شوراه و نقش شهید توماج در تعمیق شوراهای روستایی پرداخته می شود. این فیلم حتی پس از شهادت رهبران شوراه نیز در روستاهای تورکمنصحررا به نمایش گذاشته شد.

رضا علامه زاده

توماج (نفر اول از سمت راست). در میان چوپانان. تابستان 1355
عکس از آلبوم شهید توماج

در ترکمنصحررا حاکمیت دوگانه شکل گرفت. حکومت مرکزی به منظور به انقیاد در آوردن و مطیع ساختن تورکمنها دست به تحریکات شدیدی میزد. به منظور جمع آوری اطلاعات از نحوه فعالیت‌های کانون از جاسوسان خودفروش محلی، زابلی های شیعه و دیگر افراد غیر تورکمن استفاده می کرد. روحانی مرتجع هادی غفاری به گنبدقابوس آمده با کمک آذریهای شیعه دست به تظاهرات تحریک آمیز علیه ستاد و کانون زد.

در حال حاضر کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن، ۱۳ شعبه در مراکز بخش ترکمن صحرا دایر نموده است. در مجموع ۳۴ کتابخانه منطقه، فیلمهای سینمایی اختصاصی، ویتام (چنگه روستائی توسط جوانان پیشگام ترکمن صحرا در روستاهای این منطقه ایجاد شده است. شعبه‌های کانون فرهنگی - سیاسی خلق ترکمن در مراکز بخش بهضالیتهای چشمگیری در زمینه نمایش فیلمهای مناسب برای روستائیان پرداخته و نمایشگاههای عکس از مبارزات اخیر مردم، شهدای خلق ترکمن، شهدای درگیریهای کردستان و نمایشگاههای کتاب ترویج داده است.

همچنین در هفته گذشته در شهرهای گنبد، آنقلا، بندر ترکمن تعدادی از روستاهای منطقه، فیلمهای سینمایی اختصاصی، ویتام (چنگه روستائی توسط جوانان پیشگام ترکمن صحرا در روستاهای این منطقه ایجاد شده است. شعبه‌های کانون فرهنگی - سیاسی خلق ترکمن علاوه بر این کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن مبادرت به انتشار نشریه‌ای به زبان ترکمنی به نام اپل گوجی (قدرت خلق) کرده است که حاوی مسائل سیاسی و فرهنگی است. اولین شماره نشریه، هفته پیش منتشر شد

گوشه ای از فعالیتهای کانون و ستاد. به نقل از نشریه کار- 4 مرداد 1358

انتخابات شورای شهر گنبدقاپوس

یکی دیگر از وقایع مهم پاییز سال 1358 انتخابات شورای شهر گنبدقاپوس بود. به غیر از تورکمنها کاندیدادهای کمیته اسلامی نیز در این انتخابات شرکت کردند. اما تمامی هفت نفر انتخاب شده تورکمن بودند. اما به منظور گسترش جو دموکراسی در سرزمین شوراها سه نفر از تورکمنهای منتخب کرسی خودشان را به غیر تورکمن ها واگذار کرده، نمونه بارز همبستگی را به نمایش گذاشتند. تورکمنهای انتخاب شده عبارت بودند از: طواق محمد واحدی، دکتر بردی آهنگری، حاجی تاتاری و معلمی به اسم غفور بود.

به منظور فشار بر انقلابیون و ممانعت از فعالیت ستاد مرکزی شوراها و کانون، فرماندار گنبدقاپوس و استانداری مازندران خواهان تخلیه ساختمان ستاد که در مهمانسرای فرمانداری گنبد مستقر بود و نیز خواهان تخلیه کتابخانه ملی مستقر در پارک شهر که از آن بعنوان ساختمان کانون استفاده میشد، همچنین خواهان تخلیه سالن پیشاهنگی (مرکز فعالین جوانان پیشگام تورکمن) می شوند. فعالین شوراها به منظور دفع فتنه توطئه گران با خواسته های آنان موافقت کرده، ساختمانی را در ضلع شمالی بنای یادبود اجاره کرده از آن بعنوان مرکز ستاد شوراها استفاده می کنند.

در همان ایام نیروهای ارتجاعی با شدت تمام در تهران و دیگر شهرستانها فشار خودشان را علیه فعالین چپ و مجاهدین شدت بخشیده، کشتار در کردستان را با اعزام نیروهای نظامی و پاسداران که با فتوای خمینی به آنجا گسیل شده بودند ادامه می دهند. ضمناً تعداد پرسنل نظامی پادگان های نوده و گنبد نیز افزایش می دهند.

سازمان چریک های فدایی خلق و نمایندگان اعزامی سازمان به منطقه نظیر فریدون و قاسم (نماینده سازمان در غرب تورکمنصحرا) و مسنول امور دهقانی سازمان کریم، نتوانستند تحلیل دقیقی از رویدادهای سراسری و منطقه ارائه دهند. آنها هرطور شده خواهان گسترش ایدئولوژی نبرد مسلحانه بودند و نفت بر آتش توطئه گران می ریختند. سازمان با پناه گرفتن در پشت قیامیون و رزمندگان تورکمن می خواست حیثیتی برای خودش کسب کند

اولین و آخرین کشت شورایی در سرزمین شوراها

جنگی تحمیلی دوم (19 بهمن 1358)

شهید توماج در یکی از سخنرانی های شوراها دهقانی

به منظور بزرگداشت نهمین سالگرد تأسیس سازمان و روز سیاهکل، سازمان چریکهای فدایی خواهان برگزاری تظاهرات گسترده می شود. کمیته امام و دیگر نیروهای مسلح وابسته به عوامل ارتجاع طی اعلامیه ای هشدار دادند که مانع از برگزاری این تظاهرات خواهند شد. درست یک شب قبل از آن یعنی شب 18 بهمن رهبران شوراها توماج، مختوم، واحدی و جرجانی که از جلسه دیدار با نماینده وزارت کشاورزی که به گنبد آمده بودند بر می گشتند که توسط پاسداران دستگیر و به زندان اوین تهران منتقل می شوند. بعداً گویا برای بازجویی بیشتر به منطقه فرستاده می شوند و در بین راه ناجوانمردانه به شهادت رسیده جسدشان را در زیر پلی در منطقه چمن بید جنگل گلستان می اندازند. اجساد رهبران شوراها را چوپانی می بیند و واقعه را به پاسگاه رباط قره پیل خبر می دهد. بالاخره در پزشکی قانونی بجنورد اجساد این فرزندان رشید تورکمن سناسانی و قضیه در روزنامه ها درج می شود.

پلی که جسد رهبران شوراها را در آنجا انداخته بودند

قتل اسرار آمیز چهار تن از اعضاء ستاد خلق ترکمن

اجساد چهار نفر از اعضاء ستاد خلق ترکمن به ترتیب از راست به چپ: درخشنده توماج (لیسانسیه) طواق محمد واحدی (دادستان سابق بندر عباس و عضو شورای شهر و عضو ستاد خلق ترکمن)، عبدالحکیم مخوم (دبیر لیسانسیه) جرجانی (لیسانسیه)

بجنورد خبرنگار اطلاعات: تحقیق پیرامون چگونگی قتل چهار تن از اعضاء ستاد خلق ترکمن ادامه دارد و هنوز معلوم و انگیزه قتل آنان به روشنی روشن نشده است. اجساد ۴ نفر از اعضاء ستاد خلق ترکمن که در زیر پای در نزدیکی بجنورد پیدا شد، قانونی در محل، به بیمارستان برای بافتن علت قتل و جزئیات آن، نالاش دامنه داری را از سوی دیگر مقامات مسئول آغاز کردند.

چند روز قبل دهگنریه کبک و عضو ستاد خلق ترکمن، پاسگاه ژاندارمری «ریاب» لیسانسیه و عضو ستاد خلق ترکمن درخشنده توماج لیسانسیه و عضو ستاد خلق ترکمن و نماینده این ستاد در فرمانداری، در تحقیقات بعدی معلوم شد که این نفر طواق محمد واحدی دادستان سابق بندر عباس و عضو شورای شهر و ضریبکاوله نقل سیده اند.

بعد از شکار و ترور رهبران شوراها، عوامل حکومت ارتجاع جنگ دیگری را به مردم تورکمن تحمیل می کنند. در روزنامه جمهوری اسلامی خیر دروغ کشته شدن 12 پاسدار در گنبد چاپ می شود و به دنبال آن هجوم تانک های چیفتن به فرمان سر لشکر فلاحی فرمانده کل ارتش ایران آغاز می شود. پاسداران نیز با راکت و مسلسل های کالیبر سنگین به مردم بی دفاع یورش می آورند. ساختمانهای ستاد مرکزی شوراها و دیگر بناهای شهر وحشیانه ویران شده، روستای بدلجه به آتش کشیده می شود.

جمهوری اسلامی

یکشنبه ۲۱ بهمن ماه ۱۳۵۸ شماره ۲۰۷

کانون هماهنگی شورای های اسلامی اعلام کرد

کنگره سراسری شوراها

این کنگره در تاریخ پنجشنبه ۲۵ و جمعه ۲۶ بهمن در مسجد الجواد تشکیل می گردد

دهام

امام: سلامت و صلح جم

در حوادث اخیر گنبد که توسط چرنکهای فدائی خلق بوجود آمد:

۱۲

جوان پاسدار شهید شدند

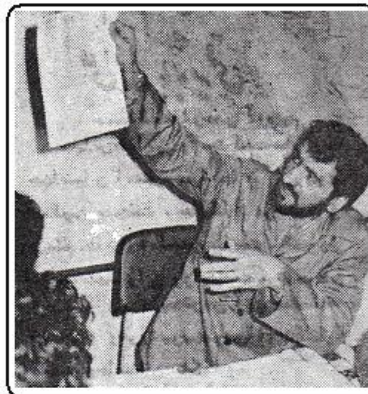
در این اغتشاشات ۶۰ نفر زخمی گزارش شده است

ساختمان آموزش و پرورش

روستای بدلجه پس از به آتش کشیده شدن

فرمانده وقت سپاه پاسداران محسن رضانی اسناد کانون و ستاد را که در نتیجه یورش حکومتی بدست آمده را به عنوان مدارک "جنایات" از تلویزیون نشان داد

با ۳۰ کشته و ۱۶۷ مجروح

مواضع چریک‌های فدائی و کانون فرهنگی ترکمن بدست پاسداران افتاد

گنبد - درگیری‌های گنبد تا نیمه شب گذشته همچنان ادامه داشت و طبق آخرین آمارها تعداد تلفات به ۳۰ نفر و مجروحان به بیش از ۱۶۷ تن رسیده است.

براساس گزارش خبرنگار گنبد از گنبد قسمت اعظم شهر در کنترل پاسداران است و منطقه درگیری تا دیروز میدان یادبود و نیمه بهار بود. طرفین درگیری از سلاح‌های سنگین و

دستگیر شدگان را مشخص نکرد.

در آخرین درگیری‌ها ۳ نفر از افراد سپاه پاسداران به شهادت رسیدند و تعداد زیادی نیز زخمی شدند که به علت اعزام به بیمارستان‌های مختلف در شهرهای استان، رقم دقیق زخمی‌شدگان مشخص نشده است. جداگانه بدست طاعت...

شاهروود که فرمانده پاسداران اعزامی از شاهروود را به معصومه داشت و علی‌اسمر بوجباری در دومین روز درگیری‌های خونین گنبد به شهادت رسیدند. بدلیل شهادت این دو نفر، پاسدارانی که از شاهروود به گنبد اعزام شده بودند به شاهروود فراخوانده شدند.

عزیمت آیت‌الله خفغالی به گنبد

شورای تأمین شهر گنبد اطلاع کرد که حجت‌الاسلام شیخ صادق خفغالی برای رسیدگی به وقایع گنبد و پایان دادن به درگیری‌ها پیش از ظهر دیروز وارد گنبد شده است.

خبرگزاری فارس ساعت ۱۳ دیروز اطلاع داد براساس گزارشی تأییدشده درگیری و تیراندازی بین طرفین

ساختمان به توپ بسته شده ستاد مرکزی شوراها

تیمسار سرلشکر فلاحی از فرمانده عملیات نظامی بر علیه مردم تورکمن که خود بعدا در نتیجه سقوطانیدن هواپیما کشته شد

خلق تورکمن در انتخابات مجلس شورای ملی شرکت نمی کند

بدینوسیله کانون فرهنگی و سیاسی خلق تورکمن اعلام
میدارد که چون کاندیداهای انقلابی و نمایندگان
واقعی خلق تورکمن برای مجلس شورای ملی سید
محمد درخشنده، توماج و عبدالحکیم مخموم تا حواس
دانه توسط رژیم بدون محاکمه اعدام شدند.
رسیدن و در زندان بدون محاکمه اعدام شدند.
همچنین به دلیل ایجاد محیط و سخت و سرور در
منطقه توسط ارتش ضد خلقی و افساد و ارتجاعی و
اعتراض به اعدامهای بدون محاکمه و اعمال جنایت
و خشونت و ضد انسانی آنان خلق تورکمن در
انتخابات مجلس شورای ملی شرکت نخواهد کرد.
ما اعتقاد داریم که رژیم جمهوری اسلامی در پی
معانعت برای انتخابات نیروهای انقلابی است
نمایندگی مجلس شورای ملی از شیوه های مجلس
از جمله اعدام نمایندگان انقلابی مردم و دور
ای کردن انتخابات استغاده نموده است. روی این
اقدام از کلیه مردم تورکمن صراحتاً و صریحاً
و دهها نامه میخوانیم که با عدم شرکت خویش در این
انتخابات قریباً اعتراض خلق تورکمن را بر علیه این
اعمال ضد مردمی رسماً و رسماً زنده و کوش همه جهان
برسانند.

پیروز با دمبارزات حوظلیا به خلق قهرمان تورکمن
مستحکم با وحدت خلق های ایران را سران
پرتو با دمبارزات فدا میریایا لیست سیاسی -
دموکراتیک خلق قهرمان ایران
کانون فرهنگی و سیاسی خلق تورکمن
۱۱۱ اسفند ۵۸

خلق مبارز تورکمن به فرزندان قهرمان خود عبدالحکیم مخموم و درخشنده توماج رای میدهند.

عوامل امپریالیسم و انادای سرما به داری و ایست
چنگی خویش را به خلق تورکمن تحمیل کردند چنگی
که تاکنون به قیمت جان دهها هم میهن تمام شده
اما خلق بیخاسته تورکمن برای تحقق خواسته های
اساسی خود در برابر همه برای بدست آوردن زمین و
طرح با تمام نیرو و در تمام حیطه ها به نیکوکاری
اما ن خویش ادامه خواهد داد. دستگاه حاکمه و
زمین داران بزرگ که از مدتها پیش در فکر سر
افروختن جنگ در تورکمن صحرای سرچیدن نورا های
دهقانی بوده اند ساعت ۲ با مداد روز ۱۹ سپتامبر
ساعت قبل از وقوع درگیری عبدالحکیم مخموم و
درخشنده توماج، جرحانی و واحدی را که همگی
از فرزندان خلق تورکمن و از شخصیت های مورد اعتماد
مردم تورکمن صحرای هستند سیرمی کنند و با امروز نیز
این ۴ نفر در باری زداشت کاهای مخفی نگاه داشته
شده اند.

ما ضمن اعتراض با زداشت و ضمن محکوم کردن
همه دستهای که علیه خلق تورکمن و سوسیالیزه
دهقانان و زمینداران دیده شده است اعلام میکنم
که این فرزندان با دفاورا " آزاد شده و عا ملیت
نا زداشت آنان مورد تعقیب قانونی قرار گیرند.
کانون سیاسی و فرهنگی خلق تورکمن به پاس سالها
مسارزه بر نلانی در راه رهایی ایران ارسلطه
امپریالیسم و سرما به داری عبدالحکیم مخموم
و درخشنده توماج را برای دفاع از منافع خلق
تورکمن و دیگر خلقهای زمینداران مالچ ترسین
افراد تشخیص داده و آنان را از رهبران کنیند
برای نمایندگی مجلس شورای ملی معرفی می نماید
و رسماً نموده های مبارزین حوا هذکما بنیامانی
و زانان تک کام دیگر در راه گسترش مبارزه مردم
و زمینداران علیه سرما به داری و زمینداران -
بزرگ و در هم کسین سوطه های آنان به
سودا رند.

کانون سیاسی و فرهنگی خلق تورکمن
جهارنند اول اسفند ماه ۱۳۵۸

کازگران اتحاد رحمنکشان اتحاد

خبرنامه تورکمن صحرا

پنج شنبه ۳۰ اسفند ۱۳۵۸

شماره ۱۴

اتحادیه سراسری روستائی تورکمن صحرا

قیمت ۲۰ ریال

مخموم، توماج، واحدی و جرحانی

چهار خلق تورکمن، راهبان اوامسه دارد

سرکوتا بود. روزها به ما نوشتند که ما را رست
از رهبران خلق تورکمن توسط گلوله به قتل رسانند و
بر اطراف حضور میدادند. این مردم ما را پس
نوع شوها ن کونا؟ انتاشی مارند.

سالها بود که در مجرایان ما بنا نهادی روزها به ما
هر روز از این شوها ن کونا ما خودمانند. همی
چنین که این شوها ن کونا به ما سرکوتا می نوشتند
که به رعدایی بر ما ل غوا رکنند. این شوها ن
جرحی و جرحانی او. و اکنون در رژیم جمهوری
انقلابی ما رژیم شوها ن کونا ما را به قتل رسانند
سپس بتکلی و خشونت به بر ما اند. ما را رکنند
خلق تورکمن. ما را رعداتی قهرمان ما را رکنند
رژیم جمهوری انقلابی ما را رکنند و رکنند.
اما این مرتجعان تا رکنند و رکنند. ایست
نظایر خون آلوده خلق. این نظایر ما را رکنند
ما را تا رکنند. میباید رعدا رکنند و رکنند
عده ای کلان رکنند و رکنند. حرکت تا رکنند.

خون نوجوشد در وجود ما قهرتوباشد رهنمون ما

عده ای شهید
عبدالحکیم مخموم

عده ای شهید
غوان محمد و امین

عده ای شهید
جرحانی

عده ای شهید
سید محمد درخشنده توماج

اطلاعیه سپاه پاسداران

هیئت اعزامی ستاد مرکزی سپاه پاسداران به گتشد طبق اطلاعات حاصله در مورد قتل و نفر از اعضای دفتر باصلاح خلق ترکمن چنین گزارش کرده است این و نفر در جریان درگیری گنبد در تاریخ ۵۸/۱۱/۱۹ دستگیر شده و از همانجا به تهران فرستاده شده بودند و در تاریخ ۵۸/۱۱/۲۸ جهت تحقیقات بیشتر مجدداً به منطقه اعزام گردیدند و در بین راه در فاصله بین علی‌آباد گنبد و اتومبیل حامل بازداشت شدگان مورد هجوم تعدادی مسلح قرار میگردد که در این درگیری دو نفر از پاسداران مجروح گردیده و مهاجمین موفق شدند اتومبیل حامل و نفر سرنشین بازداشتی را به کروگان گرفته و فراری شوند که بعد از چند روز دیگر جنازه این و نفر در راه بجنورد کشف میگردد. گروه تحقیقاتی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی برای شناسائی مهاجمین تا رسیدن به نتیجه قطعی تحقیقاتش را ادامه میدهد و سپس نتیجه نهائی را به اطلاع عموم خواهد رسانید.

روابط عمومی سپاه پاسداران

اطلاعات

شنبه چهارم اسفندماه ۱۳۵۸ - شماره

۴ عضو بضر ستاد گلوله خلق کشته شدند ترکمن

* اجساد چهار تن از سران ستاد خلق ترکمن، زیر پل دد ۱۲۵ کیلو متری بجنورد پدستاند

سپاه پاسداران گنبد از چگونگی کشته شدن رهبر ستاد خلق ترکمن اظهار بی اطلاعی کرد

* چگونگی کشته شدن این چهارتن با اطلاع رئیس جمهور در اطلاعیه‌ای اعلام میشود

خلخال هم در جواب نمائنده ما میگوید که دستور داده است آنها به تهران اعزام شوند. علاوه بر تاکید میکند که هیچیک از بازداشت شدگان بر گنبد محاکمه نخواهند شد ولی متأسفانه در روز دوشنبه ۲۹ بهمن پیگرد تیرباران شهرفقارن دلاورمان درجهان بین بجنورد

حیات ویژه رئیس جمهور حوادث گنبد را بررسی می کند

۳- تاریخ ۵۸/۱۱/۲۲ زیدانی آقای شریحمحمد درخنده توماج را تحویل دادند. اینجا حسین استیکری دادند استیکری

این سند نشان می دهد که رفتار روز ۱۹ بهمن، واح عملیات سپاه پاسداران تحویل گرفته است.

۲- تاریخ ۵۸/۱۱/۲۲ عبدالحمید مخوم را زیدانی ولی عمر تحویل استیکری دادند. حسین استیکری دادند استیکری

این سند نشان می دهد که همه به خط حسین استیکری است نشان می دهد که نامبرده روز ۲۲ بهمن هر چهار رفیق را تحویل گرفتند است

متن سند شماره (۲)

محل امضا: ریح ۵۸/۱۱/۱۹ چهار نفر زندانی را بطور... شریحمحمد درخنده توماج تحویل گردید واحد عملیاتی

۳- طواق محمد و حدی حسین حرجانی یک دستگا اتومبیل خب ۱۴۴۱۶ گنبد ۱ تحویل گردید واحد عملیاتی

متن سند شماره (۱)

تاریخ ۵۸/۱۱/۲۲ زندانیان به اسم طواق محمد و حدی و حسین حرجانی را از زندان ولی عمر تحویل گرفتیم. استیکری

این سند نشان می دهد که روز ۲۲ بهمن " حسین استیکری برای تحویل گرفتن زندانیان به یادگان ولی عصر معرفی شده است.

چکیده

قره‌نزه یا کما و ذیعصر

بسم الله وسیدم حسین استیکری را جهت انتقال زندانیان گنبد سرزمین می نماید

۱- محمد حسن

۲- حدی عمر

۳- طواق محمد و حدی

۴- حسین حرجانی

متن سند شماره ۳

فرمانده یادگان ولی عصر بدینوسیله حسین استیکری را جهت انتقال زندانیان گنبد معرفی می نماید.

ابوالحسن بنی صدر

بنی صدر در 5 بهمن 1358 بعنوان نخستین رئیس جمهور کشور انتخاب شد و با فرمان خمینی همزمان پست فرماندهی کل قوا را برعهده گرفت. وی در باره وقایع گنبدقابوس در همانسال در اهواز چنین گفت:

« این تازه ده درصد از قاطعیت ماست. ما خانه به خانه خواهیم کوبید. اگر من هم بجای آنها (پاسداران) بودم همین کار را میکردم. ستاد خلق ترکمن لانه فساد است.» (کیهان زمستان 58)

ویژه نامه به یاد حماسه شهادت رفقا دوشنبه ۶ اسفند ۱۳۵۸
مختوم ، توماج ، واحدی ، جرجانی صفحه ۲

این تنها گوشه‌ای از جنایات درخیمان است

ترور ناجوانمردانه رفقا مختوم ، توماج ، جرجانی و واحدی تنها گوشه‌ای از جنایات درخیمانی است که دست خود را به خون انقلابین خلیق آلوده‌اند. دکترشمازی را در خانه‌اش اسیر کردند و پس از شکنجه‌های وحشیانه با سرنیزه‌های درآوردند و شهید کردند. دکتر شمازی از فداکارترین فرزندان خلق ترکمن بود که زندگی خود را وقف انقلاب و رهائی خلق ساخته بود. ترور ناجوانمردانه شمازی تکرار ترور ناجوانمردانه رفیق شهیدونداد ایمانسی

بهبروز اخوندی نوجوان دانش‌آموز ۱۶ ساله را غروب روز دوشنبه ۲۲ بهمن در شهردستگیر می‌کنند. او را کشتان‌کشان با ضربات قنداقی ننگی به شهر می‌آورند و در حضور هزاران نفر از مردم یکی از پاسداران به نام "کیهان ستاره سبزه‌آب" به پای او تلیک می‌کند و می‌گوید راه برو. او به زمین می‌غلطد. با قنداقی ننگی بر مغزش می‌کوبد و وقتی از جلال رفت با یک رگبار ۳-به زندگی محسوسه‌اش خاتمه می‌دهد.

۳ نفر از اسرای ترکمن را روز جمعه ۳ اسفند در گنبد تروری می‌کنند که هویت آنان هنوز برای ما روشن نیست. آخرین خبرهایی که از منطقه دریافت کرده‌ایم تعداد مفقودشدگان ترکمن را ۳۵ نفر اعلام کرده‌اند. در میان مردم تابع است که تعداد اسرانی که ترور شده‌اند ۲۸ نفر بوده‌اند که همگی بدون محاکمه تیرباران شده‌اند.

بنی صدر و استار دادگستری شد

کیمهان ۱۲ صفحه
شماره ۱۵ ریل
چهارشنبه ۶ اسفند ۱۳۵۸ - پنجشنبه ۷ اسفند ۱۳۵۸

قتل مردموز ۲۳ نفر در گنبد

چندتن از سران ترکمن در میان مقتولان هستند

رئیس‌علما به رئیس‌جمهور
شبیات نمایندگی
خودسازمکتب

پرویز ایرانیور (سمت راست) و نازدوردی نوشین (سمت چپ) از شخصیتهای برجسته بنذر تورکمن بودند که به همراه یوسف قرجه ناچوانمرادنه توسط پاسداران ربوده شده جسدشان را در نزدیکی گنبدقابوس می اندازند

خانوادههای داغدار ترکمن طی نامه‌ای به آیت‌الله منتظری، پاسداران را به قتل ترکمن‌ها متهم ساخته و خواستار محاکمه و مجازات آنها شدند:

پیشگاه فقید عالیقدر آیت‌الله‌المظفی حسینعلی‌منتظری-قم بام خدایا - سرگامه روز یکشنبه ۵۸/۱۲/۲۸ پاسداران صلح با راهنمایان نظامی در منطقه بنذر ترکمن در میان وحشت افراد خانواده‌ها به‌منازل یورش برده و ۲۳ نفر را دستگیر و به شهرستان به شهر بردند پس از آزار و شکنجه آقای پرویز ایرانیور شخصیت ملی و ممتاز ترکمن صحرا (که از قبل نشان شده بود) و آقایان نازدوردی - نوشین و یوسف قرجه را در تاریخ ۵۸/۱۲/۲۹ شانه به گنبد اعزام و با توطئه و محنه‌سازی بی‌رحم‌ترین وضع با ضربات چاقو و سپس بارگیار گلوله به شهادت رسانند و با طرف اغمازه گنبد انتهاختند، سپس پاسداران ظاهراً آنها را پیدا کرده !! و باین‌گزارش موزیانه که در درگیری های گنبد کشته شده‌اند به سردخانه تحویل دادند.

مشابه اینگونه جنایات بدون در نظر گرفتن موازین اسلامی و دستور العمل شخص آنجناب در مناطق مختلف ترکمن صحرا صورت گرفته و همچنان میگردد. تراکمه ضعیف ناراحت و نارضایتی پیدا اعلا است و میگویند که رضاخان و فرزندش محمدرضای مغفور اینچنین رفتار بی‌رحمانه با ما نکرده است.

اهالی ضمن محکوم کردن قاطع این جنایات فجیع همراه خواستار دستگیری و محاکمه و مجازات مسببین جنایتکار آن فاجعه مستند، اعضاء خانوادههای داغدار

اطلاعیه توضیحی خلخالی درباره کشته شدن روسای ستاد خلق ترکمن

دوشنبه ششم اسفندماه ۱۳۵۸ - شماره ۱۶۰۸۲

اینجانب باز اعلام میکنم که چهار نفر از کشته شدگان که میگویند از روسای ستاد خلق ترکمن بوده‌اند هیچگونه دبطی باین ندارد اگر کسی در این باره خطی از من نشن بدهد که با دستور من اینها اعدام شده‌اند من از خلا خودم را بادم محکوم میکنم آقای رئیس جمهور نیولحسن بنی‌صدر در جریان کتور هستند ما اگر بخواهیم باین مملکت خبیثت

آیة... خلخالی سشنبه ۷ اسفندماه ۱۳۵۸
قتل عتی از سران ستاد خلق ترکمن بمن ربطی ندارد

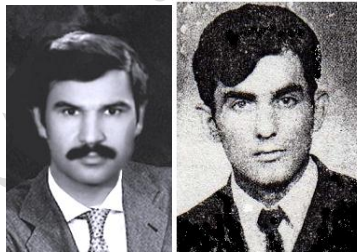
من با قاطعیت در گنبد وارد شدیم و یکی از کارهای برجسته و انقلابی ام () در گنبد بود ۰۰۰ مادستور دادیم هرکسی را که مسلح باشد بیاورد که آورد ندیگی، دو تا سه تنه، پنج تا، هرکسی را که مسلح آوردند ما اعدام کردیم. این جریان را که می گویم شاهد زندگی داریم: آقای مصحف استانداران زمان مازندران - آقای دادستان آن زمان مازندران، دادستان کل و آقای درویش رئیس سپاه پاسداران گنبد - آقای درازکیسو که چندی پیش سفیر جمهوری اسلامی ایران در آلمان شرقی بود - آقای نسو روزی اصغهبانی بچه خیلی خوبی بود که به دست همین گروهکها در خیابانهای تهران به درجه شهادت رسید - آقای بنفشه رئیس سپاه پاسداران ایلام اگر شهید نشده باشد - و چه بگویم بسیاری

شما آقای هاشمی - حاج احمد آقا - شخمس حضرت امام - خود آقای منتظری و همه مسئولین - آقای دکتر بهشتی و آقای قدوسی، کیست که نداند این جریانات را؟ همه می دانستند آقای رفیق دوست هم می دانند ۹۴ نفر منجمطه تو ماچ - واحدی - مختوم - جرجانی، اینها را باند اعدام کردیم، ۹۴ نفر اعدام کردیم یک نفر ۰۰۰ من با قاطعیت اسلامی در گنبد وارد جریان شدم و خلق ترکمن را در آنجا کو بیدم ۰۰۰ من اینها را اولین بار نیست که گفته باشم، ولی در جراید اولین بار است منتشر می شود... می گویند قتل (رهبران خلق ترکمن) قتل عمدی بوده ۰۰۰ بلکه عمدی بوده ۰۰۰ من تو ماچ، واحدی، مختوم و جرجانی را بگذارم که چی؟ (آزادگان - ۲۸ شهریور)

همسر شهید شیرلی توماج سارا و دخترش آیتکین

دکتر حکیم شهنازی (سمت چپ) و معلم حاجقلی نورقلی پور

برخی دیگر از شهدای جنگ تحمیلی دوم:
بالا از راست: اترک شیرمحمدی- اشورمحمد قاضلی کر- جواد عجاج
پایین از راست: بهمن ایزدی- سردار یزدان پناه- خان محمد غراوی

مادر بیژن جزنی به همراه مادر شهید توماج. یلمه سالیان مراسم بزرگداشت چهارم شهدا

گنبدقاپوس و تظاهرات وسیع مردم به منظور بزرگداشت چهارم شهدای خلق

اطلاعیه شماره ۸

به اطلاع کلیه تراکه ساکن گنبد میرسانیم که بقرار اطلاع در هنگام ورود بشهر کلیه جوانان بازداشت و بازجویی شده و در روزهای اخیر منازل مردم مورد یورش و بازرسی قرار گرفته و به عناوین مختلف وسایل آزار و اذیت مردم توسط یاسد اران و ارتش فراهم میگردد ز روی این اصل تا اطلاع ثانوی از ورود به شهر گنبد خودداری نموده و اعتراض خود را به این اعمال وحشیانه هر چه گسترده تر ابراز دارید .

ستاد عملیاتی رزمندگان خلق ترکمن ۵۸/۱۱/۲۸

اطلاعیه شماره ۹

ارتش ضد خلقی و یاسفاران ارتجاسی در ایزدید و حمله به منازل مسکونی مردم بیگناه در شهر گنبد در روزهای گذشته دو نفر از افراد مسن را بقتل رسانده و در مقابل سینما ایران در پستی درگیری لفظی یکی از یاسد اران با مردم مسلحانه به مردم بمید فاج یورش برده و تعداد میرا مجروح و مقتول نموده اند . همچنین در حمله تانکهای ارتش ضد خلقی به مردم در روستای گدم آباد و تعقیب مردم با تانک دو پیر مرد روستایی و یک کودک ۱۲ ساله که از وحشت پا بفرار گداشته بودند . مورد اصابت گلوله های مسلسل کالهر . قرار گرفته و به شهادت رسیدند . ما این حرکات و اعمال ضد خلقی را محکوم کرده و به فضاوت خلق ایران میگذاریم ، و از تمام نیروهای انقلابی و مبارز می خواهیم که همگام با خلق قهرمان ترکمن به اعتراض بر علیه این گونه اعمال ننگین برخیزند .

دروغ بر شهید ای بخون خفته خلق
سرگ بر جنگ افروزان و نفاق افکنان

ستاد عملیاتی رزمندگان خلق ترکمن ۵۸/۱۱/۲۸

پس از ترور وحشیانه رهبران شوراها و به خاک و خون کشیده شدن ترکمنها و با خاک یکسان شدن ساختمان ستاد و کانون، جو وحشتناک ترور در منطقه حکمفرما گشت. دستگیری های شبانه روزی و تبعید کردن مبارزین به نقاط بد آب و هوا آغاز گشت. دادستان انقلابی گنبد قابوس طی پخش اعلامیه های پی در پی خواهان تسلیم مبارزین میشد. تعداد زیادی از معلمین و کارمندان به بهانه همکاری با ستاد و کانون از کار اخراج گردیدند. نشریه "خبرنامه ترکمنصحرا" نیز توقیف شد. هر هفته خبر اعدام یکی از انقلابیون در بند منتشر میشد. آن گروه از مبارزینی که نمی خواستند تحت سیستم ترور پلیسی رژیم بسر برند، دسته دسته به تورکمنیستان شمالی پناه آوردند و این پروسه که از سال 1983 شروع شده بود تا سال 1990 ادامه یافت.

ده عامل درگیریهای گنبد به دادگاه احضار شدند

گنبد - حرکتگر جمهوری زبیر از ۵۸۱۱/۳۸ استواری اسلامی - از طرف دادستان میباشد خسوا هشتم است دادگاه انقلاب اسلامی گنبد هرگونه اطلاع از نامردگان در اطلاعاتی در مورد ده تن از دست دارند به دادستان انقلاب اعلامی رژیم گنبد و مسبین گنبد گزارش دهید ۱- ولی درگیریهای اخیر گنبد صادر محمد ارانش ۳- محمدقاسم شد. متن این اطلاعیه بشرح زیر عزیز ۳- سگمراذگری ۴- آتور محمد شرمحمدی ۵- آند محمدقاسم ۶- دکتر سیدی محمدقاسم ۷- دک اشگی ۸- حمد - ۹- قلی سیدی ۹- دکتر شرمحمد حممرای ۱۰- آند محمد طالی علیه جمهوری اسلامی ایران بررهی اسام خمینی قیام دادستانی انقلاب اسلامی گنبد امروهنسگ گیبانی ۵۸۱۳۳۱

اسامی ۹۲ تن از تصفیه شدگان آموزش و پرورش گنبد اعلام شد

گنبد - خبرنگار انقلاب اسلامی: شورای تصفیه آموزش و پرورش شهرستان گنبد با انتشار اعلامیهی لیست تصفیه شدگان مرحله اول فرهنگیان گنبد (ساواکی، رستاخیزی، فساد اخلاق) را بشرح زیر اعلام کرد.

نورمحمد فرزین گزارشگر فعال ساواک اخراج، تاجپوردی علاقئ منبع و گزارشگر اخراج، صفرمحمد فریبور منبع و گزارشگر اخراج محمدرضا مقصدلو منبع و گزارشگر اخراج، تاجپوردی ساریانی منبع و گزارشگر اخراج، فواد فتاح عبدالله منبع و گزارشگر اخراج، علی اکبر کردی منبع و گزارشگر اخراج، عبدالکریم فولکانی، منبع و گزارشگر اخراج، محمودکریم پور منبع و گزارشگر اخراج، محمد موسوی منبع و گزارشگر اخراج، نورمحمد منقی گنبدتپو منبع و گزارشگر اخراج،

دادستانی کل انقلاب
وری اسلامی ایران

آخرین لیست شرهات تهیه شده در تاریخ ۱۳۵۹/۱۲/۲۸

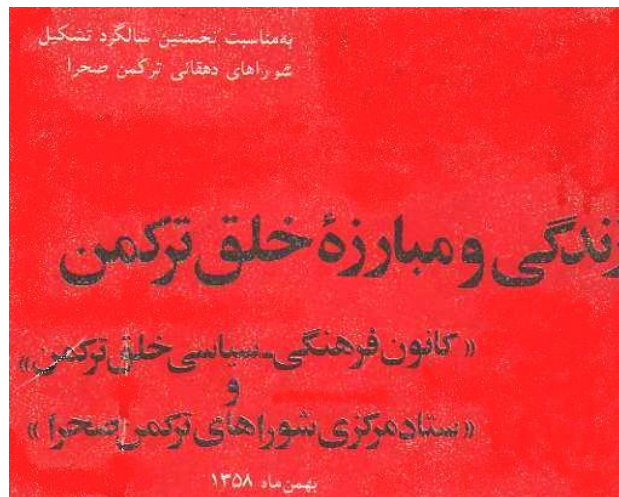
۱۵- گنبد
۲۱- سمرقند

۳۱- شهرانه ترکمن صحرا

روابط عمومی دادستانی کل انقلاب جمهوری اسلامی ایران

مبارزینی که در زندان های گنبد و اوین توسط جلادان رژیم اعدام شدند:
از راست: گورگن بهلکه- آنه محمد (انین) گوگلانی- آرازمحمد بصیری (آرچا)

<p>رفیق شهید عبدالحکیم مختوم، عضو مسئول سازمان چریکهای فدایی خلق ایران در یک خانواده کارگری به دنیا آمد. پدرش کارگر ساده‌ای بسودو مادرش نیز با قالببافی به اقتصاد خانواده کمک می‌کرد و همیشه دارقالی درگوشه‌ای از خانه‌شان وجود داشت. رفیق در محیطی کارگری بزرگ شده بود و یادرد و رنج کارگران در جامعه سرمایه‌داری عمیقاً آشنا بود. رفیق تحصیلات ابتدائی و متوسطه خود را در دبستان و دبیرستان‌های گنبد به پایان رساند و با شغل معلمی راهی روستاهای اطراف گنبد شد تا هرچه بیشتر در میان زحمتکشان و دهقانان باشد و از این طریق بتواند به دهقانان زادگاه خود و به فرزندان آنها طریقه مبارزه با زمین‌داران بزرگ و سرمایه‌به‌داران را آموزش دهد.</p> <p>او در این راه از هیچ تلاشی فروگذار نمی‌کرد. رفیق از بدو تأسیس کانون فرهنگی و سیاسی خلق ترکمن و ستاد مرکزی شوراهای ترکمن صحرا فعالیت گسترده‌ای در این نهادهای انقلابی داشت. او روحیه‌ای استوار و بولادین داشت و همواره تکرار می‌کرد کسی که به راه انقلاب وارد می‌شود نباید حسنگی را احساس کند. رفیق عبدالحکیم در دل دهقانان منطقه جای داشت و اگر در میان دهقانان اختلافی برور می‌کرد، رفیق حلال اختلافات بود. رفیق در میان همه دهقانان از زابلی گرفته تا بلوچ و ترکمن از محبوبینی عظیم برخوردار بود.</p>	<p>رفیق شهید شیرمحمد درخشنده توماج، عضو مسئول سازمان چریکهای فدایی خلق ایران، در روستای یلمه‌سالیان، به دنیا آمد و تحصیلات خود را در رشته‌های بیات و علوم انسانی به پایان رساند. رفیق از دوران کودکی شوق زیادی برای مبارزه در راه رهایی زحمتکشان در خود احساس می‌کرد. رفیق در رژیم سابق دوبار بار اول به مدت ۶ ماه و بار دوم به مدت سه سال به زندان افتاد.</p> <p>پس از قیام، رفیق به عنوان مسئول روابط عمومی ستاد مرکزی شوراهای ترکمن صحرا برگزیده شد. در ترکمن صحرا همه او را می‌شناختند. زمین‌داران و عوامل مزدور آنها همواره نقشه تئور وی را می‌ریختند. دهقانان زحمتکش ترکمن صحرا این فرزند برومند و فدائی خود را عمیقاً دوست می‌داشتند و به وجودش افتخار می‌کردند. عشق عظیمش به زحمتکشان گاه باعث می‌شد در فرزندش مدتها نتوانند پدر خویش را ببینند. توماج را دهقانان آنچنان نزدیک به خود می‌دانستند که ساده‌ترین مسائل و مشکلات خانوادگی خود را نیز با او در میان می‌گذاشتند. حرف توماج برای دهقانان حجت بود. توماج زبان دهقانان ترکمن بود. او تجسم اراده خلق ترکمن بود.</p>
--	---

زندگی نامه توماج و مختوم

<p>رفیق حسین حرجانی در یک خانواده کشاورزیه دنیا آمد. تحصیلات متوسطه خود را درگنبد به اتمام رساند و سپس مدرسه عالی کشاورزی همدان را به پایان رساند. رفیق از دوران کودکی بسیار مظلوم زمین داران بزرگ و زاندارم های رژیم شاه آشنا شد.</p> <p>رفیق حسین حرجانی عضو سازمان بودو فعالانه در استرداد زمین های غصب شده روستاهای ترکمن صحرا شرکت داشت. رفیق از جانب دهقانان به عضویت شورای روستای تانارگه از شوراهای نمونه دهقانی است. درآمد رفیق در شکل گیری اتحادیه منطقه تانارگه در مقابل زمین داران و عوامل آنها نقشی بسیار موثر داشت و خود نماینده اتحادیه تانارگه در اتحادیه سراسری شوراهای روستایی ترکمن صحرا بود.</p> <p>تلاشهای رفیق حسین برای ارتقای آگاهی سیاسی و تشکیل زحمتکشان بلوچ و زابلی و عمامه ساختن آنان با زحمتکشان ترکمن نمونه ای از فعالیت های برجسته انقلابی است.</p>	<p>شهید فدائی خلق طوق محمد واحسدی در سال ۱۳۴۷ وارد دانشگاه حقوق قضائی دانشگاه تهران شد. از بدو ورود به دانشگاه درجانبیکه حرکت های سیاسی ضد رژیم سرک کرد و خصوصا در اعتصابات تاریخی سرک و احداثش بسیار فعال و سازماندهی داشت. در سال ۱۳۵۰ ترارابط با فعالیت های سیاسی ضد دیکتاتوری بازداشت گردید و در زندان نمونه یاری از مقاوم بود. بعد از آزادی از زندان با پیگیری به ادامه فعالیت های سیاسی پیشین پرداخت. رفیق در دوره سرپازی نیز به سرچند تبعید شد.</p> <p>در سال ۱۳۵۳ در دادگستری مشغول به کار شد و در تمام طول مدت اشتغال در دادگستری خصوصا با بالاگیری موج مبارزات ضد رژیم همیشه در کنار مردم علیه دشمن مبارزه کرد. در جریان سیل گنبد نیز محل خدمت خود را در بند عباس رها کرد و به کمک برادران ترکمن شتافت و برای ترخیص کسری قاطع در مقابل ارتجاع منطقه خصوصا زمینداران بزرگ در قلب مردم جای گرفت. به تکی گنبد اکثریت قریب به اتفاق آراء به عضویت و سپس ریاست شورای شهر برگزیده شد. در طول چند ماه خدمت در این مقام با وجود اشکال تراشی ها و مخالفت های مرتجعین و زمینداران بزرگ و وابستگان رژیم سابق به شهادت مردم منطقه قدم های بلندی در جهت تحقق خواست های توده های مردم خصوصا در زمینه تأسیس شوراهای دهقانی و محلی برداشت که در سایه تشکیل این شوراهای متشکل و پیوند توده ها در آن سنگرهای ارتجاع و زمینداران بزرگ به دست توده های متشکل کارگران و دهقانان و روشنفکران و زحمتکشان منعهد یکی بعد از دیگری سقوط کرد. دلوری ها و قهرمانی های رفیق شهید طوق محمد واحسدی به قدری در قلب توده ها ریشه داشت که از او در حیاتش اسطوره ساخته بودند.</p>
---	--

زندگی نامه واحدی و جرجانی- به نقل از نشریه کار

آر نه گلی (آقمیرات گورگنلی)